

GYÉMÁNT RICHÁRD*

Az Egyesült Államok „legveszélyesebb” tagállamai a kriminálgeográfiai és kriminálstatisztikai adatok tükrében, különös tekintettel a személy elleni erőszakos bűncselekményekre

I. Vázlatos módszertani áttekintés

Általánosságban véve elmondható, hogy a bűnözés, mint társadalmi jelenség több tudomány képviselőit is foglalkoztatja. A teljesség igénye nélkül megemlíthető a jogtudomány, a kriminológia, a szociológia, a statisztika, de még a népességtudomány, a demográfia kutatói is foglalkoznak érintőlegesen a kérdéskörrel. A kriminálstatisztikában a bűnözés volumenének, dinamikájának, nem utolsósorban okainak, valamint területi sajátosságainak számbavétele különös jelentőséggel bír és akkor még nem beszéltünk a bűnelkövetők demográfia jellemzőinek – életkor, nem, családi állapot, iskolai végzettség, etc. szerinti – számbavételéről.

Jelen tanulmány a kriminálgeográfia és a kriminálstatisztika oldaláról kívánja megvilágítani főbb a személy elleni erőszakos bűncselekmények alakulását az Egyesült Államok területén. Előljáróban szükséges leszögezünk, hogy az ún. „*kriminálgeográfia*” – magyaros kifejezéssel élve, „*bűnözésföldrajz*” – közös érintkezési pont több tudomány között. Már az elnevezésből is kiténik, hogy jelentős kötődés figyelhető meg a földrajz tudományával, a területi számbavétel okán a demográfia és a statisztika tudományától sem idegen, és természetesen a kriminológia „*célkeresztjében*” is központi helyet foglal el. Jelen tanulmány „*profilja*” kapcsán egyet kell értenünk Erdei Gábor rendőr alezredessel, aki – a 2011-ben, a *Hadtudomány* című folyóirat elektronikus kiadványában megjelent – munkájában az alábbiakat közölte: „*A bűnözésföldrajz nemcsak arra keresi a választ, hogy egy adott területen belül, vagy egy országra vetítve mekkora volt az elkövetések száma a bűncselekmények fajtáiként, hanem arra is, hogy mi mozgatja az elkövetéseket.*”¹

* egyetemi docens, SZTE Állam- és Jogtudományi Kar, Statisztikai és Demográfiai Tanszék

¹ ERDEI GÁBOR: *A bűnözésföldrajz úttörői*. In: Fi Károly (online szerkesztő): *Hadtudomány*. 2011. évi elektronikus szám. A Magyar Hadtudományi Társaság folyóirata. Budapest, 2011. 1. p. Elektronikus elérhetőség: https://www.mhht.eu/hadtudomany/2011/2011_elektronikus/2011_e_6.pdf (Letöltés ideje: 2022. augusztus 23.)

A kriminálgeográfia nemcsak a bűnözés számszaki adatait, valamint annak területi sajátosságait, hanem a társadalmi jelenség okait is kutatja. Szükséges leszögeznünk, hogy jelen tanulmány szerzőjének nem feladata állást foglalni a kriminálgeográfia tudományos besorolásával kapcsolatban. Hiszen ebben a témakör kutatói sem egységesek. Néhány jelentősebb elgondolást, illetve elméleti megközelítést kiragadva: egyesek szerint a földrajz, mások szerint a kriminológia, megint más vélekedések szerint a terület interdiszciplináris – például a szociológiához is kapcsolódó – szerepkört tölt be.²

A módszertani áttekintésnél maradva szükséges kiemelni a publikáció során felhasznált – elsődleges – kriminálstatisztikai adatgyűjtések forrását. A tanulmány az Egyesült Államok szövetségi szintű nyomozószerve, az „FBI”, azaz a „Federal Bureau of Investigation” („Szövetségi Nyomozó Iroda”) vonatkozó, statisztikai adatsorait veszi alapul. Az 1908. július 26-án alapított, napjainkban több mint 37 ezer alkalmazottnak munkát adó Szövetségi Nyomozó Iroda (FBI) a legkiterjedtebb nyomozati jogkörrel és legszélesebb körben működő szövetségi rendőri szerv, amely az Egyesült Államok – szövetségi – Igazságügyi Minisztériuma (Department of Justice) alá tartozik. A teljesség igényével említjük meg, hogy az FBI nem csak szövetségi bűnüldöző szerv, hanem az USA belföldi hírszerző és nemzetbiztonsági szolgálata is.³

Az FBI ún. „Uniform Crime Reporting (UCR) Program” keretében a személy elleni erőszakos bűncselekmények („violent crime”) esetében négy, különös jelenőséggel bíró bűncselekményt vizsgálnak, illetve veszik számba azok statisztikai adatait. Ezek az ún. „hierarchia szabálynak” („hierarchy rule”) megfelelően, „rangsor” szerint, a szándékos és gondatlanságból elkövetett emberölés, szexuális erőszak, rablás, valamint súlyos testi sértés. Kiemelendő, hogy az előbbi bűncselekmények megvalósulásához erőszak, illetve azzal fenyegetés szükséges. (Érdekességként jegyezzük meg, hogy az FBI módszertana ugyancsak rangsorolja az ún. „vagyon elleni bűncselekményeket” („property crime”) is.) A „hierarchia szabály” értelmében, ha az elkövető több – előbbieken említett – bűncselekményt valósít meg, akkor az adatgyűjtésnél a hierarchiában előbb állót kell figyelembe venni. (Egy kivétel van, a gyújtogatás („arson”), amely bár a vagyon elleni bűncselekményekhez kapcsolódik, de elkövetése esetén külön adatfelvétel készül az esetekről.)⁴ Az FBI az erőszakos bűncselekményekre vonatkozó adatsorait – különféle bontásban – évi rendszerességgel közli.

² Vö. ERDEI GÁBOR: *A bűnözésföldrajz úttörői*. In: Fi Károly (online szerkesztő): *Hadtudomány*. 2011. évi elektronikus szám. A Magyar Hadtudományi Társaság folyóirata. Budapest, 2011. 2. p. Elektronikus elérhetőség: https://www.mhtt.eu/hadtudomany/2011/2011_elektronikus/2011_e_6.pdf (Letöltés ideje: 2022. augusztus 23.); ERDEI GÁBOR: *A bűnözésföldrajz elméleti és gyakorlati összefüggései*. Doktori (PhD) értekezés. Nemzeti Közszolgálati Egyetem. Hadtudományi Doktori Iskola. Budapest, 2014. 11–20. pp. Elektronikus elérhetőség: https://nkrepo.uni-nke.hu/xmlui/bitstream/handle/123456789/13941/erdei_gabor.pdf;jsessionid=E2D8A1FB82996C8971FD3C75109E6BE4?sequence=1 (Letöltés ideje: 2022. augusztus 23.); TÓTH ANTAL: *A modern kriminálgeográfia*. In: Pajtókné Tari Ilona (szerk.): *Az Eszterházy Károly Főiskola tudományos közleményei* (Új sorozat 36. kötet.). Tanulmányok a földrajztudományok területéről. Acta Academiae Paedagogicae Agriensis. Sectio Geographiae XXXVI. Eger, 2009. 91–93. pp.

³ Vö. *History*. Federal Bureau of Investigation (FBI): <https://www.fbi.gov/history> (Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.); FBI Jobs: <https://www.fbijobs.gov/> (Letöltés ideje: 2022. augusztus 23.)

⁴ *Crime in the United States. 2019*. FBI. UCR: <https://ucr.fbi.gov/crime-in-the-u.s/2019/crime-in-the-u.s.-2019/topic-pages/violent-crime> (Letöltés ideje: 2022. augusztus 23.)

A személy elleni erőszakos bűncselekményekre vonatkozó adatokat – akárcsak a vágyon elleni bűncselekmények statisztikai adatait – a Szövetségi Nyomozó Iroda, statisztikai táblák segítségével, különféle bontásban közli. A terjedelmi korlátok miatt csak az országos – összefoglaló – adatokat, továbbá az egyes – „veszélyesebbnek” tartott – tagállamok, illetve az azokhoz kapcsolódó jelentősebb városok adatait tekinthetjük át.

Az idősík tekintetében a tanulmányban a „legfrissebb”, 2015 és 2019 közötti adatok kerültek közlésre. Sajnálatos módon a 2020. és 2021. évi vonatkozó statisztikai adatokat a Szövetségi Nyomozó Iroda még nem publikálta az elektronikus oldalán, ezért azokat nem tudjuk alapul venni, habár már léteznek bizonyos, egyéb források, amelyek utalnak a bűnözés napjainkban (2022) aktuális helyzetére.⁵

A területiségnél maradván fontos kiemelni, hogy a statisztikai adatoknál különféle – a magyar olvasóközönség számára talán nehezen áttekinthető – területi bontásokat alkalmaznak az amerikai statisztikák. Ennek megértéséhez szükséges legalább két kategóriát kiemelni. Ezek közül az egyik az FBI területi bontásainál is jelentős szereppel rendelkezik. Az Egyesült Államokban egyfelől megkülönböztetik az ún. „*Metropolitan Statistical Area*”, valamint a „*Micropolitan Statistical Area*” elnevezésű területi-statisztikai – számbavételi – egységeket. Az előbbi esetében, az FBI statisztikákban is külön nevesített területi egység egy, esetleg több várost és annak, illetve azoknak az agglomerációját öleli fel. Fontos szabály, hogy az ún. „*Metropolitan Statistical Area*” népességszáma legalább 50 ezer lakost kell, hogy számláljon. Ezzel szemben az ún. „*Micropolitan Statistical Area*” tízezer fős, illetve annál nagyobb, de ötvézezer főnél kisebb „klasztert” jelöl. Az Egyesült Államok területén – Puerto Rico területét is beleértve – 392 „nagyvárosi statisztikai terület” és további 547 „kisvárosi statisztikai terület” található. (Megjegyezzük, hogy a nagyvárosi és a kisvárosi statisztikai területeket együttesen, ún. „*Core-based Statistical Areas*” elnevezéssel is illetik.)⁶ A bűnözés tekintetében az FBI – jelentőségükönél fogva – az ún. „*Metropolitan Statistical Area*” adatait kiemelten közli. Ennél a kategóriánál ismertetik – külön adatsorban – a jelentősebb nagyvárosok adott évi, „aktuális” statisztikai adatait.

A területiség kapcsán szükséges megjegyeznünk, hogy az egyes tagállamok területén számos – több száz – megye („*county*”) van, amelyek elsősorban népességszámuk miatt egyik – fentebb említett – kategóriában sem szerepelnek. Célszerű azonban vigyázni, hogy ezekre a térségekre – még ha jellemző is rájuk – a „*rurális terület*” („*rural area*”) kifejezést használjuk, mert például a „nagyvárosi statisztikai területek” egy része is rendszerint rurálisnak tekinthető. A kettő, előbb közölt statisztikai-területi felosztás közül az egyik kategóriában sem szereplő területek leginkább az Egyesült Államok középső részén, az ún. „*préri államok*” (Iowa, Kansas, Missouri, Nebraska, valamint Észak- és Dél-Dakota) térségében húzódnak. Alacsonyabb népességszámú területeket találhatunk továbbá más tagállamok – például Montana, Maine, Texas, etc. területén – is.⁷

Az előbbieken csak az „elégésgesen megemlítendő” területi-statisztikai felosztásokról beszéltünk, mivel ezek játszanak jelentősebb szerepet a kriminálstatisztikai adatok

⁵ Vö. *Crime in the United States*. FBI. UCR: <https://ucr.fbi.gov/crime-in-the-u.s> (Letöltés ideje: 2022. augusztus 23.)

⁶ Vö. United States Census Bureau: <https://www.census.gov/programs-surveys/metro-micro/about.html> (Letöltés ideje: 2022. augusztus 30.)

⁷ *Rural America*. United States. Census Bureau: <https://mtgis-portal.geo.census.gov/arcgis/apps/MapSeries/index.html?appid=49cd4bc9c8eb444ab51218c1d5001ef6> (Letöltés ideje: 2022. augusztus 23.)

közlése során. A teljesség igényével jegyezzük meg, hogy a területi-statisztikai felosztásnak leginkább demográfiai, gazdasági és politikai alapjai vannak. Ez érthető, hiszen az Egyesült Államok területén sem egyenletesen oszlik meg a népesség, az egyes tagállamok gazdasági és politikai szerepéről már nem is beszélve. Magyarországon feltehetően kevésbé ismert, hogy demográfiai, gazdasági, politikai, etc. értelemben jelentős differenciák vannak az egyes tagállamok között. A differenciák olyan jelentősek lehetnek, hogy adott esetben az egymással szomszédos tagállamok – demográfiai, gazdasági, szociális, adózási, etc. – sajátosságai is nagyobb eltéréseket mutathatnak. A könnyebb érthetőség, áttekinthetőség kedvéért, és a már említett tartalmi korlátok miatt, jelen tanulmányban a vonatkozó statisztikai adatokat csak egyes – „veszélyesebbnek” tartott – tagállamok, valamint a kapcsolódó, jelentősebb városok vonatkozásában közöljük, eltekintünk a különféle, bonyolultabb területi-statisztikai bontástól.⁸

A módszertani háttérnél maradva egy alapvető kiegészítéssel még szükséges élnünk. Habár a különféle, FBI által vizsgált bűncselekmények esetében a konkrét szám adatok is közlésre kerülnek célszerű árnyalni a képet, „rátát” alkalmazni. Ennek egyik, jelentős oka, amint már utaltunk rá, hogy az Egyesült Államok egyes tagállamai, nem beszélve a városokról nagyon jelentős eltéréseket mutatnak a népességszám tekintetében. A legnépesebb tagállam – az 1970-es census óta – Kalifornia. Népességszáma 2020-ban 39 538 223 főt tett ki. Ezzel szemben a leggyérebben lakott tagállam, Wyoming népességszáma csak 576 851 főt számlált. A demográfiai sajátosságok miatt célszerű inkább – a konkrét számszaki adatok helyett – a 100 000 lakosra eső személy elleni erőszakos cselekmények számát alapul venni. Mivel a statisztika egyik lényegi eleme az adatok összehasonlítása, a „ráta” alkalmazásával könnyebb ezt megtenni. Ezzel a módszerrel továbbá ki lehet küszöbölni a népesség számbeli mozgásából – például növekedéséből, csökkenéséből – eredő torzításokat is.⁹

⁸ Vö. *The United States: Information & Statistics By State*. 2019. november 12. Infoplease: <https://www.infoplease.com/us/states> (Letöltés ideje: 2022. augusztus 30.)

⁹ Vö. CSALAY ANDRÁS: *Nyereségvágyas, erőszakos bűnözés Magyarországon (1980-1987)*. In: Bánki Erika (szerk.): *Börtönügyi Szemle*. IX. évfolyam. 1. szám. Budapest, 1990. 3. p.; *Decennial Census Population Counts for States*. Iowa State University: <https://www.icip.iastate.edu/tables/population/census-states> (Letöltés ideje: 2022. augusztus 30.); *US States – Ranked by Population 2022*. World Population Review: <https://worldpopulationreview.com/states> (Letöltés ideje: 2022. augusztus 24.)

1. sz. térkép

Az Egyesült Államok tagállamai és Washington D.C.

Forrás: U.S. Diplomatic Mission to Germany: <https://usa.usembassy.de/travel-states.htm> (Letöltés ideje: 2022. augusztus 30.)

II. Országos statisztikai adatokról röviden

Az előbbieken említettük, hogy a Szövetségi Nyomozó Iroda (FBI) a személy elleni erőszakos bűncselekmények tekintetében négy súlyosabb tényállást vesz figyelembe. Az 1. táblázatban közöltük a személy elleni erőszakos bűncselekmények főbb, összesített adatait. A konkrét számszaki adatok a négy tényállás – az emberölés, a szexuális erőszak, a rablás és a súlyos testi sértés – együtteséből álltak össze.

1. sz. táblázat

A személy elleni erőszakos bűncselekmények főbb, összesített adatai az Egyesült Államokban (2015–2019)

Év	Népességszám (fő)	Személy elleni erőszakos bűncselekmények száma	100 000 lakosra jutó személy elleni erőszakos bűncselekmények száma
2015	320 896 618	1 199 310	373,7
2016	323 405 935	1 250 162	386,6
2017	325 147 121	1 247 917	383,8
2018	326 687 501	1 209 997	370,4
2019	328 239 523	1 203 808	366,7

Forrás: *Crime in the United States by Volume and Rate per 100,000 Inhabitants. Crime in the United States. 2019.* FBI. UCR: <https://ucr.fbi.gov/crime-in-the-u.s/2019/crime-in-the-u.s.-2019/topic-pages/tables/table-1> (Letöltés ideje: 2022. augusztus 24.)

A négy bűncselekmény megoszlásának tekintetében elmondható, hogy 2019-ben az esetek túlnyomó többségét a súlyos testi sértések (68,2%) tették ki. A második legjelentősebb bűncselekmény a rablás volt, az esetek közel negyedét (22,3%) képezték. A harmadik és negyedik helyen a szexuális erőszak (8,1%), valamint az emberölés (1,4%) következtek. Hasonló trendet tapasztalhatunk a négy erőszakos személy elleni bűncselekmény megoszlása tekintetében 2000 és 2018 között is. Az egyes bűncselekmények esetében elmondható, hogy a súlyos testi sértések – 2000 és 2019 között – minden évben „toronymagasan” vezettek a másik három bűncselekményhez képest. Kiemeljük, hogy rablások száma – bár csak a felét teszi ki a súlyos testi sértések számának, de –, szintén jelentős értékekkel megtartotta a második helyet.¹⁰

¹⁰ *Crime in the United States by Volume and Rate per 100,000 Inhabitants. Crime in the United States. 2019.* FBI. UCR: <https://ucr.fbi.gov/crime-in-the-u.s/2019/crime-in-the-u.s.-2019/topic-pages/tables/table-1> (Letöltés ideje: 2022. augusztus 24.)

2. sz. táblázat

A személy elleni erőszakos bűncselekmények részletes adatai az Egyesült Államokban (2015–2019)

Év	Személy elleni erőszakos bűncselekmények száma	Emberölés	Szexuális erőszak	Rablás	Súlyos testi sértés	100 000 lakosra jutó személy elleni erőszakos bűncselekmények száma
2015	1 199 310	15 883	91 261	328 109	764 057	373,7
2016	1 250 162	17 413	96 970	332 797	802 982	386,6
2017	1 247 917	17 294	99 708	320 596	810 319	383,8
2018	1 209 997	16 374	101 363	281 278	810 982	370,4
2019	1 203 808	16 425	98 213	267 988	821 182	366,7

Forrás: Crime in the United States by Volume and Rate per 100,000 Inhabitants. Crime in the United States. 2019. FBI. UCR: <https://ucr.fbi.gov/crime-in-the-u.s/2019/crime-in-the-u.s.-2019/topic-pages/tables/table-1> (Letöltés ideje: 2022. augusztus 24.)

Az ún. „*hierarchy szabály*” szerint a legsúlyosabb személy elleni erőszakos bűncselekménynek tartott emberölések („*murder*”) száma – jelentősebb ingadozással – kisebb növekedést mutatott 2000 és 2019 között; 15 585 esetről 16 425 esetre nőtt az emberi élet kioltásával járó bűncselekmények száma. Hasonló trendet tapasztalunk 2015 és 2019 között is.¹¹

A szexuális erőszak („*rape*”) tekintetében az FBI számszaki adatai – ingadozással – növekedést mutattak 2000 és 2019 között; 90 178 esetről 98 213 esetre emelkedett a számuk. A fejlődés általános iránya 2015 és 2019 között is hasonló folyamatról számolt be. A szexuális erőszak kapcsán fontos egy kisebb „kitérőt”, illetve megjegyzést tennünk. Az Egyesült Államok igazságszolgáltatását ért kritikák közül már hosszabb ideje az egyik legjelentősebb támadás a szexuális erőszakkal kapcsolatos nyomozásokkal, illetve bírói ítétekkel szemben fogalmazódik meg. A Szövetségi Nyomozó Iroda (FBI) elektronikus oldalán is látható, hogy eltérő definíciók kapcsolódnak a bűncselekményhez. Valójában a szexuális erőszakkal kapcsolatos – bejelentett – esetek száma évente 125 ezer körül mozog; többségében férfiak követik el a nőkkel szemben. (Megjegyezzük, hogy egyéb „kombinációkról” is vannak statisztikai adatok.) A kérdés – vagyis a szexuális erőszakkal kapcsolatos nyomozások – kapcsán 2009-ben, országos szinten, hatalmas botrány robbant ki. Ennek „eredője” az volt, hogy kétszázezernél is több levett – az elkövetők DNS mintáit tartalmazó – mintavételi teszt „porosodott” lezárt dobozokban, a nyomozóhatóságok különböző raktáraiban. Ahelyett, hogy tovább küldték volna mintákat a DNS vizsgálatra –

¹¹ Crime in the United States by Volume and Rate per 100,000 Inhabitants. Crime in the United States. 2019. FBI. UCR: <https://ucr.fbi.gov/crime-in-the-u.s/2019/crime-in-the-u.s.-2019/topic-pages/tables/table-1> (Letöltés ideje: 2022. augusztus 24.)

ezáltal konkrétan meghatározva az elkövetők személyét – gyakorlatilag „pihentették” az ügyeket. Volt olyan „levett” minta, amely harminc éve volt „bedobozolva”. Mindez azt jelenti, hogy a gyanúsítottak jelentős részét nem, vagy csak több év elteltével vonták felelősségre. Ezért nem volt ritka, hogy az erőszaktevő többször is elkövette a bűncselekményt. Benke Ágnes újságíró cikkében a következő módon fogalmazott: „(...) a #meetoo mozgalom és a modern technológia ellenére is bevett gyakorlat az Egyesült Államokban, hogy a rendőrség félreteszi a nemi erőszak bizonyítékait tartalmazó mintavételi készleteket.”¹² A mintavételi dobozok „esete” számos nagyvárost érintett az Egyesült Államokban, példaként említhető, hogy Detroitban (Michigan) tizenegyezer, Clevelandben (Ohio) hétezer lezárt mintavételi dobozt találtak. A két várost azért is célszerű kiemelni az esetek közül, mert rendszerint az Egyesült Államok legrosszabb kriminalitási mutatóival rendelkező nagyvárosai között szerepelnek.

A volumen vizsgálata esetén összességében elmondható, hogy 2000 és 2019 között – jelentős ingadozással – csökkent a súlyos testi sértések („*aggravated assault*”) száma. (A 2000. évi 911 706 esetről 821 182 esetre (2019) esett vissza a számuk.) Az ingadozást azért is fontos hangsúlyozni, mert 2015 és 2019 között jelentősebben, 764 057 esetről 821 182 esetre emelkedett a súlyos testi sértések száma.¹³

III. Az Egyesült Államok tagállamainak vonatkozó statisztikai adatairól röviden

A következőkben a 100 000 lakosra jutó személy elleni erőszakos bűncselekmények száma alapján képzett rangsort, illetve az egyes „kirívóbb” eseteket (tagállamokat) vizsgáljuk meg. Ennek alapján bizonyos képet kaphatunk az egyes tagállamok kriminalitási jellemzőiről, adott esetben a köztük fennálló differenciákról. A 3. számú táblázatban (lásd. a mellékletet) az ötven tagállam – 2015 és 2019 közötti – vonatkozó adatai kerültek feltüntetésre. Kiegészítésként kerültek feltüntetésre – mivel a Szövetségi Nyomozó Iroda adatsorai is külön szólnak róluk – a főváros, Washington D.C., és a jelenleg korlátozott önkormányzattal rendelkező terület, Puerto Rico adatsorai is.

A táblázat adataiból kiolvasható – valószínűleg sokak meglepetésre –, hogy a vonatkozó időszakban, kiugróan jelentős értékekkel az „*utolsó határterületnek*” („*The Last Frontier*”) tartott Alaszka állt a kétes dicsőséget jelentő rangsor első helyén. A kedvezőtlen értékek mögött a tagállam „speciális” sajátosságai állnak.¹⁴

Kedvezőtlen értékeket mutattak a mexikói határvidék államai, így Új-Mexikó, Arizona, továbbá a távolabbi – a történelmi múltban, az előbbi két tagállamhoz hasonlóan

¹² BENKE ÁGNES: *A nemi erőszak az a bűntény, amit a legkönnyebb megúszni*. 2019. július 29. 24.hu online hírportál: <https://24.hu/kulfold/2019/07/29/nemi-eroszak-rape-kit-usa/##> (Letöltés ideje: 2022. augusztus 24.)

¹³ *Crime in the United States by Volume and Rate per 100,000 Inhabitants. Crime in the United States. 2019.* FBI. UCR: <https://ucr.fbi.gov/crime-in-the-u.s/2019/crime-in-the-u.s.-2019/topic-pages/tables/table-1> (Letöltés ideje: 2022. augusztus 24.)

¹⁴ PURINTON, LISA: *Crime in Alaska. 2019.* Uniform Crime Reporting Program Annual Report. Statewide Services Division, Criminal Records & Identification Bureau. 2020. State of Alaska. Department of Public Safety: <https://dps.alaska.gov/getmedia/711689b9-fe2f-4d89-b232-fc8e2262a37e/Crime-In-Alaska-2019> (Letöltés ideje: 2022. augusztus 30.)

ugyancsak Mexikóhoz tartozó – Nevada is. Az előbbieket mellett, az ún. „*déli államok*” többségében sem „ideálisak” a vonatkozó statisztikai értékek.

Az „ellenpólusról”, a legjobb értékeket mutató államokról elmondható, hogy ezek jó-részt a jelentős történelmi múlttal büszkélkedő ún. „*New England*” („*Új-Anglia*”) államai (Connecticut, Maine, New Hampshire, etc.), valamint a félreesőbb helyen fekvő, kisebb népességszámú tagállamok (Idaho, Wyoming). Természetesen vannak „különutas”, azaz eltérő sajátosságokkal rendelkező tagállamok, például a két déli állam, Virginia és Kentucky, valamint a „mormonok állama”, a Salt Lake City központú Utah.¹⁵

A „legbiztonságosabb” tagállamok zöme az ország északkeleti részén – „*New England*” területén – helyezkedik el. Egyedül Massachusettsben tapasztalhatunk rosszabb értékeket, amiben az állam központjának, a – 2019-ben – 698 941 lakosú Bostonnak jelentős szerep jut. Az FBI adatgyűjtésétől független statisztikák is hasonló adatokat mutatnak. Nem árt tudni, hogy az említett térség az Egyesült Államok gazdaságilag fejlettebb részei közé tartozik. Egyéb mutatók vonatkozásában is rendszerint jól „szerepelnek”. Példaként említhető, hogy a békés, hegyek ölelésében fekvő Vermont a munkanélküliségi ráta alakulását tekintve rendszerint a legjobb értékeket mutatja. Megjegyzendő, hogy az egyes statisztikák a tagállamok kriminalitási rangsorolásánál rendszerint az FBI és a Népszámlálási Hivatal (United States Census Bureau) adatai alapján hasonlítják össze az egyes tagállamok személy elleni erőszakos bűncselekményeit, vagyon elleni bűncselekményeit, továbbá – nem elhanyagolandó – a bűnüldöző hatóságok személyi állományát, valamint a bűnüldözés kiadásait is figyelembe veszik. Fontos szerepet tölt be továbbá az átlagos, országos értékek vizsgálata is.¹⁶

1. Az Egyesült Államok „legveszélyesebb” tagállamai

1. 1. „Miért éppen Alaszka?”

A Szövetségi Nyomozó Iroda kriminálstatisztikai adatai – a személy elleni erőszakos bűncselekmények számadatai – szerint Alaszka már évek óta az Egyesült Államok „legveszélyesebb” tagállama. Ennek okai a tagállam sajátos jellemzőiben keresendők.

Előljáróban érdemes megjegyezni, hogy Alaszka a 18. század második felétől egészen 1867-ig orosz fennhatóság alatt állt. Majd 1867. március 30-án Oroszország és az Egyesült Államok képviselői aláírták azt a megállapodást, amely kimondta a térség eladását az Egyesült Államok részére. Az oroszok a korábbi, krimi háborúban (1853-1856) elszenvedett vereségük és a háborús konfliktus nyomában járt pénzügyi-gazdasági nehézségeik miatt voltak kénytelenek lemondani – a szörmekereskedelméről híres – Alaszkáról. Ennek a lépésnek racionális okai voltak, mivel az oroszok egy esetleges brit, vagy amerikai invázió esetén nem tudták volna megvédeni a területet. Az Andrew Johnson amerikai elnök (1865-1869) vezette kormányt, de főképp az adásvételért felelős akkori külügyminisztert, William Henry

¹⁵ Vö. *Crime in the United States by Volume and Rate per 100,000 Inhabitants. Crime in the United States. 2019.* FBI. UCR: <https://ucr.fbi.gov/crime-in-the-u.s/2019/crime-in-the-u.s.-2019/topic-pages/tables/table-1> (Letöltés ideje: 2022. augusztus 30.)

¹⁶ BORTIN, JON: *Safest states in America.* Consumer Affairs: <https://www.consumeraffairs.com/homeowners/safest-states-in-the-us.html> (Letöltés ideje: 2022. augusztus 30.)

Sewardot (1801-1872) az egész országban támadták az ügylet miatt. Az amerikai politikai elit és a közvélemény jelentős része haszontalan pénzkidobásnak tekintette a hatalmas, lát-szólag értéktelen terület megvásárlását. Érdekességként közöljük, hogy az amerikaiak 7,2 millió dollárt fizettek – az aleut őslakosság nyelvén is a „nagy földnek” („Alyeska”) nevezett – Alaszkaért. A 19. században hosszú ideig „Seward ostobaságának” („Seward's Folly”) nevezett „kétes” üzlet idővel busásan megtérült, amikor 1896/1897 körül kitört a világ egyik legnagyobb „tömeghisztériája”, az ún. „alaszakai aranyláz”.¹⁷ A későbbiekben, a kétpólusú világrend kialakulása után a terület stratégiai, illetve geopolitikai jelentősége, valamint az olajkitermelés miatt lett fontos a térség.¹⁸ Alaszka hivatalosan – az 1958. évi Alaska Statehood Act értelmében – 1959. január 3-án lett az Egyesült Államok 49. tagállama,¹⁹ amelynek sajátosságai – egyben kriminálstatisztikai és -geográfiai jellemző – teljesen eltérnek a többi amerikai tagállam jellemzőitől.

Alaszka területe (1 717 856 km²) messze a legnagyobb az ötven tagállam között, ennek ellenére népességszáma – 2019-ben – az egyik legalacsonyabb volt, mindössze 731 545 főt számlált. (Az ötven tagállam közül – 2019-ben – csak Vermont (623 989 fő) és Wyoming (578 759 fő) népességszáma maradt el mögötte.) A népesség meglehetősen egyenlőtlenül oszlik meg a hatalmas, vad térségben, jobbára a térség délnyugati partvidékre és a szigetvilágra koncentrálódva. Előbbi területén fekszik az állam fővárosa, a 32 227 főt (2019) számláló Juneau, azonban az állam legjelentősebb városa a – 2019-ben – 287 731 főnek otthont adó Anchorage, amely város – a 100 000 lakosra eső személy elleni erőszakos bűncselekmények számát (1244,56 [2019]) tekintve – az egyik legrosszabb kriminalitási mutatóval rendelkező nagyváros az Egyesült Államok területén. Megjegyezzük, hogy 2019-ben a tagállam népességének közel negyven százaléka (39,3%) a nagyvárosban élt.²⁰

Szükebb körben a kriminálstatisztikai, illetve -geográfiai jellemzőkről is. A laikus azt gondolná, hogy a távoli, „Isten háta mögötti”, kisebb népességszámmal rendelkező – mármár „családiás” – területen nem jelenthet problémát a bűnözés – és a bűnüldözés –, azonban pont ez – nevezetesen a földrajzi viszonyok – az egyik „hátráltató” tényező. Alapvetésként megjegyzendő, hogy 2019-ben – hivatalosan – 6 343 személy elleni erőszakos bűncselekményt követtek el a tagállam területén, ebből a túlnyomó többség (4 360 eset, 68,7%) súlyos

¹⁷ Vö. *Alaska Purchase Treaty: Primary Documents in American History*. Library of Congress: <https://guides.loc.gov/alaska-treaty> (Letöltés ideje: 2022. augusztus 30.); BOKOR JÓZSEF – GERŐ LAJOS (szerk.): *A Pallas Nagy Lexikona. Az összes ismeretek enciklopédiája tizenhat kötetben. I. kötet (A-Aradmegye)*. Pallas Irodalmi és Nyomdai Részvénytársaság. Budapest, 1893. 295–296. pp.

¹⁸ Vö. VÍGH VIVIEN: *Az Arktisz geopolitikai jelentősége a 21. században*. In: Szelei Ildikó (főszerk.): *Hadtudományi Szemle*. 13. évfolyam. 2. szám. Kiadja a Nemzeti Közszerzői Egység – Ludovika Egyetemi Kiadó. Budapest, 2020. 55. p.

¹⁹ *Alaska admitted into Union. This day in history. 1959, January 3*. History: <https://www.history.com/this-day-in-history/alaska-admitted-into-union> (Letöltés ideje: 2022. augusztus 30.)

²⁰ Vö. *Crime in the United States by Region, Geographic Division, and State, 2018-2019. Crime in the United States. 2019*. FBI. UCR: <https://ucr.fbi.gov/crime-in-the-u.s/2019/crime-in-the-u.s.-2019/topic-pages/tables/table-4> (Letöltés ideje: 2022. augusztus 30.); *Crime in the United States by State, 2019. Crime in the United States. 2019*. FBI. UCR: <https://ucr.fbi.gov/crime-in-the-u.s/2019/crime-in-the-u.s.-2019/topic-pages/tables/table-5> (Letöltés ideje: 2022. augusztus 30.); *Crime in the United States by Metropolitan Statistical Area, 2019. Crime in the United States. 2019*. FBI. UCR: <https://ucr.fbi.gov/crime-in-the-u.s/2019/crime-in-the-u.s.-2019/topic-pages/tables/table-6> (Letöltés ideje: 2022. augusztus 30.)

testi sértés volt. A szexuális erőszak (1 088 eset, 17,2%), a rablások (826 eset, 13%), végül a szándékos és gondatlan emberölés (69 eset, 1,1%) következett a sorban.²¹

A kedvezőtlen kriminalitási mutatók mögött több sajátosság is meghúzódik. A hatalmas, vad és szélsőséges természeti viszonyokkal rendelkező terület jelentősen megnehezíti a nyomozhatóságok munkáját. A tagállam számos területére nem vezet út, csak hajóval vagy légi járművel lehet megközelíteni ezeket a területeket. Emellett, különösen a belső területeken nincs elegendő rendőr, több helyen a katonaság tartja fenn a közrendet, de még így is előfordul, hogy számos településen, illetve nagyobb területen nincs hivatalos szerv, csak több mérföld távolságra. Mindez a bűnözőknek, illetve a bűncselekmények elkövetésének kedvez.²²

Az előbbi ok miatt magas a potenciális áldozatok kiszolgáltatottsága, amelyet a pénzügyi nehézségek, pontosabban a megfelelő pénzügyi háttér hiánya is erősítenek. A bűnüldözés, illetve az igazságszolgáltatás megfelelő működéséhez szükséges anyagi eszközök igencsak korlátozottak.²³

Nagyon jelentős problémát jelent a szexuális erőszak kérdése, amely tekintetében az egyik legrosszabb értékkel az Egyesült Államokban ugyancsak Alaszka „büszkélkedhet”. A 100 000 lakosra 148,7 szexuális erőszak esett 2019-ben, amely meghaladja a szintén kedvezőtlen mutatóval rendelkező más tagállamok értékeit is. Ahogy az Egyesült Államok számos tagállamában, úgy Alaszkáról is elmondható, hogy előfordulnak „igazságtalan ítéletek”, amely felmentik, vagy csak enyhe büntetéssel sújtják az elkövetőt. Ez bátorító erővel hat a bűnözőkre, főképp a szexuális erőszak újabb elkövetése esetében.²⁴

Szükséges kiemelni egy speciális alaszakai sajátosságot. Az őshonos népesség (például aleutok, inuitok, etc.) aránya itt a legmagasabb a tagállamok között. A népesség – megközelítőleg – 15%-a valamelyik őshonos népcsoporthoz tartozik. A szexuális erőszak jelentős része az őshonos népcsoportok köréin belül valósul meg. Emellett magas a családon belüli erőszak száma is. Az őshonos népesség körén belüli magas kriminalitást számos tényező idézi elő, így – néhány okot megemlítve – a perifériás helyzet, a szegénység, a hiányos egészségügyi ellátottság, alacsony iskolai végzettség, de alkalmasint a kedvezőtlen kormányzati politikai is okolható a kedvezőtlen helyzetért. Érdekes sajátosság, hogy általánosságban véve Alaszkában magas a középfokú és felsőfokú iskolai végzettséggel rendelkezők aránya, de az őshonos lakosságnál ez a kedvező társadalomstatistikai sajátosság nem jelenik meg. Ráadásul jelentős problémát jelent az alkoholizmus és a kábítószerrel való visszaélés is. Az erőszakos cselekmények jelentős részét is – főképp az őshonos népesség körében – „módosult” tudatállapotban, azaz alkohol vagy drog hatása alatt követik el.²⁵

²¹ *Crime in the United States by State, 2019. Crime in the United States, 2019.* FBI. UCR: <https://ucr.fbi.gov/crime-in-the-u.s/2019/crime-in-the-u.s.-2019/topic-pages/tables/table-5> (Letöltés ideje: 2022. augusztus 30.)

²² SINGH, TIFFANY: *Why Is The Crime Rate So High In Alaska?* 2021. december 11. Study Breaks Online Magazine: <https://studybreaks.com/thoughts/why-is-the-crime-rate-so-high-in-alaska/> (Letöltés ideje: 2022. augusztus 30.)

²³ SINGH, TIFFANY: *Why Is The Crime Rate So High In Alaska?* 2021. december 11. Study Breaks Online Magazine: <https://studybreaks.com/thoughts/why-is-the-crime-rate-so-high-in-alaska/> (Letöltés ideje: 2022. augusztus 30.)

²⁴ SINGH, TIFFANY: *Why Is The Crime Rate So High In Alaska?* 2021. december 11. Study Breaks Online Magazine: <https://studybreaks.com/thoughts/why-is-the-crime-rate-so-high-in-alaska/> (Letöltés ideje: 2022. augusztus 30.)

²⁵ SINGH, TIFFANY: *Why Is The Crime Rate So High In Alaska?* 2021. december 11. Study Breaks Online Magazine: <https://studybreaks.com/thoughts/why-is-the-crime-rate-so-high-in-alaska/> (Letöltés ideje: 2022. augusztus 30.); Vö. PURINTON, LISA: *Crime in Alaska, 2019.* 5., 18–20. pp. Uniform Crime Reporting Program

Egyes szakértők szerint a bűnözés problémája Alaszkában nem új keletű. A térség sajátosságai, az éghajlat, a domborzati viszonyok, a zártság is befolyásolja az alaszkaiai mentalitását. A vad környezet az ott lakó népességre, főképp a „periférián”, kilátástalan helyzetben lévő őshonos népességre is hatással van. Sok esetben a magatartási minták öröklődnek a generációk között, ami azt jelenti, hogy nagyon nehéz egy helyi, kis közösségből kiszakadni és attól eltérő – erőszaktól és adott esetben bűncselekmények elkövetésétől mentes – életmódot folytatni.²⁶

Visszatérve a „száraz statisztikákhoz” a 2019. évi fontosabb adatokról a következők mondhatók el a hatóságok éves, összesített adatai alapján. Minden órában történt egy személy elleni erőszakos bűncselekmény, minden 24. percben megvalósult egy vagyon elleni bűncselekmény. Minden második órában elkövettek egy testi sértést, minden hetedik órában történt egy szexuális erőszak, illetve minden tízedik órában elkövettek egy rablást. A statisztikák szerint minden ötödik nap történt egy emberölés. A vagyon elleni bűncselekmények vonatkozásában sem „rózsás” a statisztika: minden 34. percben megvalósult egy lopás, minden második órában történt egy betöréses lopás és minden harmadik órában elloptak egy gépjárművet. Ráadásként hozzátesszük, hogy naponta történt egy szándékos gyújtogatás is.²⁷

A 2019. évi statisztikáknál maradván elmondható, hogy mind a személy elleni erőszakos, mind a vagyon elleni bűncselekmények több mint fele az ún. „nagyvárosi statisztikai területeken” („*Metropolitan Statistical Areas*”), azon belül is – a 2019-ben 287 731 lakosú – Anchorage-ban és környékén történt.²⁸

A 2020-as adatok vonatkozásában elmondható, hogy bár a legsúlyosabb erőszakos cselekmény, az emberölés adatainak vonatkozásában visszaesés látható. (Alaszkában 48 gyilkosságot jelentettek 2020-ban, ami több mint 30%-os csökkenést jelent az előző évhez képest.) Ezzel szemben a szexuális „töltetű” bűncselekmények, főképp a szexuális erőszak – de a szexuális zaklatás is – számbelileg növekedést mutatott. Valószínűleg a növekedés jelentősebb, de nem minden esetről szólnak a statisztikák. Ennek oka, hogy sok nemi erőszak és szexuális zaklatás áldozata soha nem lép kapcsolatba a bűnüldöző szervekkel, és ezt a helyzetet tovább súlyosbította a Covid-zárlat is. Megjegyezzük, hogy a családon belüli erőszakkal és a szexuális zaklatással foglalkozó ügynökségek a járvány kezdete óta az „esetszámok” növekedéséről számoltak be.²⁹

Annual Report. Statewide Services Division, Criminal Records & Identification Bureau. 2020. State of Alaska. Department of Public Safety: <https://dps.alaska.gov/getmedia/711689b9-fe2f-4d89-b232-fc8e2262a37e/Crime-In-Alaska-2019> (Letöltés ideje: 2022. augusztus 30.)

²⁶ Vö. MARENIN, OTWIN: *Explaining Patterns of Crime in the Native Villages of Alaska*. Canadian Journal of Criminology. Volume 34. Issue 3-4. University of Toronto Press. Toronto, 1992. 339–368. pp.

²⁷ PURINTON, LISA: *Crime in Alaska. 2019*. 7. p. Uniform Crime Reporting Program Annual Report. Statewide Services Division, Criminal Records & Identification Bureau. 2020. State of Alaska. Department of Public Safety: <https://dps.alaska.gov/getmedia/711689b9-fe2f-4d89-b232-fc8e2262a37e/Crime-In-Alaska-2019> (Letöltés ideje: 2022. augusztus 30.)

²⁸ *Crime in the United States by Metropolitan Statistical Area, 2019. Crime in the United States. 2019*. FBI. UCR: <https://ucr.fbi.gov/crime-in-the-u.s/2019/crime-in-the-u.s.-2019/topic-pages/tables/table-6> (Letöltés ideje: 2022. augusztus 30.)

²⁹ DOBBYN, PAULA: *Crime in Alaska 2020*. 2021. október 8. Victims for Justice: <https://victimsforjustice.org/2021/10/08/crime-in-alaska-2020/> (Letöltés ideje: 2022. augusztus 30.)

1. 2. A mexikói határvidék „tagállamai”, valamint Nevada

A mexikói határvidék mentén felsorakozó USA tagállamok – keleti irányból nyugat felé haladva – Texas, Új-Mexikó, Arizona és Kalifornia. Az előbbieken említett négy tagállam közül Új-Mexikó és Arizona kriminálstatisztikai adatai a legrosszabbak közé tartoznak az Egyesült Államok tagállamai között. Kalifornia és Texas sem büszkélkedhet a legjobb értékekkel, de kedvezőbb értékeket mutatnak Arizonához, de főképp Új-Mexikóhoz képest.³⁰ Első körben a tagállamok között – a vonatkozó kriminálstatisztikai adatok szerint második legrosszabb értékeket felmutató – „ezüstérmes” Új-Mexikóról szólunk.

Új-Mexikó területe 315 194 km², a népesség száma – 2019-ben – 2 096 829 fő volt. Az állam fővárosa, az Egyesült Államok egyik legrégebbi városa, a spanyolok által 1607-ben³¹ – más források szerint 1609-ben³² vagy 1610-ben³³ – alapított, a mai napig spanyol gyarmati emlékekkel büszkélkedő, 2019-ben 83 922 lakossal rendelkező Santa Fe. Új-Mexikó legnagyobb városa azonban a fővároshoz közeli, 1706-ban alapított,³⁴ 2019-ben 561 920 fős Albuquerque. Albuquerque vonatkozásában érdemes megjegyezni, amellet, hogy a tagállam népességének 26,8%-a vallotta otthonának, az egyik legrosszabb kriminalitási mutatókkal rendelkező nagyváros az Egyesült Államokban. A tagállamban – 2019-ben – regisztrált személy elleni erőszakos cselekmények közel 44%-a a nagyvárosban történt.³⁵

Új-Mexikóról elmondható, hogy – Albuquerque városának is „köszönhetően” – a 100 000 lakosra jutó személy elleni erőszakos bűncselekmények számát tekintve évek óta – Alaszka mögött – a tagállamok sorában a második helyen áll. (Emellett a 10 000 lakosra jutó vagyoni elleni bűncselekmények számát tekintve is rendszerint „dobogós helyezést” ér el, nem ritkán első az Egyesült Államok tagállamai között.)³⁶ A személy elleni erőszakos bűncselekmények közül – 2019-ben – Új-Mexikóban is, az országos átlagot meghaladva, a súlyos testi sértés (13 640 eset, 78,2%) vezetett, majd ezt követte a rablás (2 341, 13,4%), a szexuális erőszak (1 288 eset, 7,4%), végül a szándékos és gondatlan-ságból elkövetett emberölés (181 eset, 1%).³⁷

³⁰ Vö. *Crime in the United States by State, 2019. Crime in the United States. 2019.* FBI. UCR: <https://ucr.fbi.gov/crime-in-the-u.s/2019/crime-in-the-u.s.-2019/topic-pages/tables/table-5> (Letöltés ideje: 2022. augusztus 30.)

³¹ LOVATO, ANDREW LEO: *Santa Fe Hispanic Culture. Preserving Identity in a Tourist Town.* University of New Mexico Press. Albuquerque (New Mexico, USA), 2006. 28. p.

³² Vö. *Santa Fe's History.* Santa Fe: <https://www.santafe.org/visiting-santa-fe/about-santa-fe/history/> (Letöltés ideje: 2022. augusztus 31.)

³³ LARRABEITI, MICHELLE DE – MILES, REBECCA (managing editors): *Southwest USA & Las Vegas.* Dorling Kindersley Limited. London, 2008. 191–192. pp.

³⁴ SIMMONS, MARC: *Hispanic Albuquerque 1706-1846.* University of New Mexico. Albuquerque (New Mexico, USA), 2003. IX. p.

³⁵ Vö. *Crime in the United States by State, 2019. Crime in the United States. 2019.* FBI. UCR: <https://ucr.fbi.gov/crime-in-the-u.s/2019/crime-in-the-u.s.-2019/topic-pages/tables/table-5> (Letöltés ideje: 2022. augusztus 31.); *Crime in the United States by Metropolitan Statistical Area, 2019. Crime in the United States. 2019.* FBI. UCR: <https://ucr.fbi.gov/crime-in-the-u.s/2019/crime-in-the-u.s.-2019/topic-pages/tables/table-6> (Letöltés ideje: 2022. augusztus 31.)

³⁶ Vö. *Crime in the United States by Metropolitan Statistical Area, 2019. Crime in the United States. 2019.* FBI. UCR: <https://ucr.fbi.gov/crime-in-the-u.s/2019/crime-in-the-u.s.-2019/topic-pages/tables/table-6> (Letöltés ideje: 2022. augusztus 31.)

³⁷ Vö. *Crime in the United States by State, 2019. Crime in the United States. 2019.* FBI. UCR: <https://ucr.fbi.gov/crime-in-the-u.s/2019/crime-in-the-u.s.-2019/topic-pages/tables/table-5> (Letöltés ideje: 2022. augusztus 31.)

Megjegyzendő, hogy az egyes források a bűnözés okaként elsősorban a jelentős szegénységet jelölik meg. Új-Mexikó népességének nagy része él szegénységben, külön kiemelendő társadalmi probléma a jelentős „gyermekszegénység”. Az egyes népcsoportok közül különösen az őshonos – indián – valamint a spanyolajkú népesség körében jelentős probléma az elszegényedés. Ehhez kapcsolódik, hogy a jövedelmek emelkedése az egyik leglassúbb a tagállamok között. A különféle iskolázottsági mutatók tekintetében is lemaradást mutat a „*Varázslat Földje*” („*Land of Enchantment*”) tagállamok többségéhez képest. Jelentős problémát okoz továbbá a kábítószer-fogyasztás, valamint az ezzel összefüggő, a túladagolással járó halálozások száma is, amely jóval az országos átlag felett van. A bűnözés alakulásával kapcsolatos kedvezőtlen trendek Új-Mexikóban nem a közelmúltban alakultak ki, már 1960-as évek óta az egyik legrosszabb vonatkozó statisztikai mutatókkal rendelkező tagállam. Különösen a városokban – főképp Albuquerque-ben, továbbá Clovis, Gallup, Belen, Deming, Albuquerque, Taos, etc településeken – valamint a mexikói határ menti megyékben (Luna, Chaves, Curry, Lea, Eddy, valamint a távolabbi Bernalillo területén) rosszabb a helyzet. A helyi hatóságoknak ez azért is okoz nagy gondot, mert több város – például Taos vagy az 1947. évi „UFO észleléséről” elhíresült Roswell – idegenforgalmi szempontból jelentősek, de a statisztikák kimutatásai veszélyeztethetik az egyik fő bevételi forrást, a turizmust.³⁸ A sors iróniája, hogy a lélegzetelállító természeti adottságokkal rendelkező tagállam, ahol ráadásul sokkal olcsóbb a földvásárlás, valamint alacsonyabbak az adók, mint a szomszédos tagállamokban, mégsem a legvonzóbb letelepedési célpont az Egyesült Államokban. Ebben valószínűleg a mexikói határ közelsége is közrejátszat, elsősorban Új-Mexikó déli részei vonatkozásában, ahol nemcsak az illegális bevándorlás, hanem a drogkereskedelem is jelentős problémát okoz.

A szomszédos Arizonában némileg jobb a bűnözés helyzete, de az elmúlt években – 2017 és 2019 között – ez a tagállam is rendszerint bekerült az első tíz legrosszabb kriminalitási mutatókkal rendelkező tagállam közé. Habár az ún. „*Grand Canyon állam*” („*Grand Canyon State*”) a megélhetési költségek – és az adózás – tekintetében vonzóbb letelepedési célpont a szomszédos tagállamhoz, a jóval drágább Kaliforniához képest, a bűnözés vonatkozásában – országos viszonylatban – kedvezőtlen értékeket mutat.³⁹

Az Egyesült Államok 48. tagállamának területe 295 254 km², a népesség száma – 2019-ben – 7 278 717 fő volt. Arizona fővárosa a farmerek és állattenyésztők által 1867-ben alapított, de a városi címmel csak 1881 óta rendelkező Phoenix. A nagyváros népessége 2019-ben 1 688 722 főt számlált.⁴⁰

³⁸ GRANT, JUSTINA – MONTOYA-MANZO, CAYLA: *New Mexico Ranked Worst in the Nation for Child Poverty*. 2017. december 5. New Mexico voices for children: <https://www.nmvoices.org/archives/9631> (Letöltés ideje: 2022. augusztus 31.); PETERS, STEVEN: *Crime in New Mexico*. 24/7 Wall St. LLC: <https://247wallst.com/state/crime-in-new-mexico/> (Letöltés ideje: 2022. augusztus 31.); SPENCER, MONICA: *According To FBI Statistics, These Are The 7 Most Dangerous Cities In New Mexico For 2022*. 2022. július 29. Only in your state: <https://www.onlyinyourstate.com/new-mexico/nm-violent-crime-stats/> (Letöltés ideje: 2022. augusztus 31.)

³⁹ Vö. *Arizona vs California Cost of Living*. Movingist: <https://movingist.com/arizona-vs-california-cost-of-living/> (Letöltés ideje: 2022. augusztus 31.); *Crime in the United States by State, 2019*. *Crime in the United States, 2019*. FBI. UCR: <https://ucr.fbi.gov/crime-in-the-u.s/2019/crime-in-the-u.s.-2019/topic-pages/tables/table-5> (Letöltés ideje: 2022. augusztus 31.)

⁴⁰ Vö. *Crime in the United States by State, 2019*. *Crime in the United States, 2019*. FBI. UCR: <https://ucr.fbi.gov/crime-in-the-u.s/2019/crime-in-the-u.s.-2019/topic-pages/tables/table-5> (Letöltés ideje: 2022. augusztus 31.); *Crime in the*

Új-Mexikóhoz hasonlóan, 2019-ben, Arizonában is a személy elleni erőszakos bűncselekmények többsége súlyos testi sértés (22 704 eset, 68,5%) volt, amelyet a rablás (6410 eset, 19,3%), a szexuális erőszak (3 662 eset, 11,1%), valamint a szándékos és gondatlan emberölés (365 eset, 1,1%) követett. Ugyancsak Új-Mexikóhoz hasonlóan főképp a városi környezetben figyelhetőek meg nagyobb számban mind a személy, mind pedig a vagyoni elleni erőszakos cselekmények. A tagállam fővárosának, Phoenixnek az értékei a személy elleni erőszakos cselekményeket tekintve meghaladják az országos átlagot, de a mexikói határ közelében fekvő nagyváros, az ír származású felfedező, Hugh O’Conor (1732-1779) által 1775-ben⁴¹ alapított Tucson értékei is kedvezőtlenek. Hosszabb időszakokat tekintve a két nagyvárosban a rablások, valamint a vagyoni elleni bűncselekmények közül a betöréses lopások magasabb száma említendő meg. Az előbbi nagyvárosok mellett több, kevésbé ismert város is magasabb kriminalitást mutat. Ilyen például Page, Tolleson, Winslow, Globe, etc.⁴²

Arizonában a bűnözés okaiként hasonló szempontok említhetők, mint Új-Mexikó esetében. Az Egyesült Államok és Mexikó határán létesített határzár környéke – amely az USA területére irányuló illegális bevándorlás, valamint a drogcsempészet ellen létesült – szintén veszélyes helynek számít. Érdekességként említjük meg, hogy Arizonában bár nem tilos – szemben például Nevadával, Coloradóval, etc. – a stoppolás, de a hatóságok felhívják a figyelmet, hogy ez veszélyt jelenthet, mind a stopposokra, mind a járművezetőkre.⁴³

Nem a mexikói határvidék mentén fekszik, de szólnunk kell az Arizonával határos Nevada államról is, amely a 100 000 lakosra jutó személy elleni erőszakos bűncselekmények számát tekintve ugyancsak kedvezőtlen értékeket mutat. Az ún. „Ezüst Állam” („Silver State”) területe 286 367 km² közel akkora, mint Arizona. Ennek ellenére a „36. tagállam” népessége jóformán alig fele a Hoover-gát túloldalán fekvő „Grand Canyon államénak”. Nevada népessége – 2019-ben – mindössze 3 080 156 főt számlált. Az állam fővárosa Carson City (58 639 fő [2020]), de a legjelentősebb városa – 641 903 fővel (2020) – Las Vegas. Nevada – elsősorban Las Vegas miatt – ugyancsak az egyik legfertőzöttebb tagállam az Egyesült Államokban, már ami a személyi erőszakos és vagyoni elleni bűncselekményeket illeti. Új-Mexikóhoz és Arizonához hasonlóan – 2019-ben – a személy elleni erőszakos bűncselekmények zömét (9 620 eset, 63,3%) a súlyos testi sértések alkották, ezeket követték a rablások (3 286 eset, 21,6%), a szexuális erőszak (2 161 eset, 14,2%), végül a szándékos és gondatlan emberölés (143 eset, 0,9%). Nevada számos területén alacsonyak a kriminalitási mutatók, a legkiválóbb értékekkel Clark megye rendelkezik, amelynek székhelye Las Vegas. A nagyváros és környéke a legveszélyesebb terület Nevada államban. Habár nem beszélhetünk extrém viszonyokról, de a szerencsejátékokról és az éjszakai fényeiről elhíresült Las Vegasban is célszerű „nyitott szemmel” járni. A város bizonyos részei, főképp éjszaka messze elkerülendők, elsősorban lopások fordulnak elő, de adott esetben személy

*United States by Metropolitan Statistical Area, 2019. Crime in the United States, 2019. FBI. UCR: <https://ucr.fbi.gov/crime-in-the-u.s/2019/crime-in-the-u.s.-2019/topic-pages/tables/table-6> (Letöltés ideje: 2022. augusztus 31.); GHOSE, ARUNA (managing editor): *Arizona & The Grand Canyon*. Dorling Kindersley Limited. London, 2008. 76. p.*

⁴¹ ARUNA 2008, 88. p.

⁴² *Top 5 Most Dangerous Cities in Arizona*. Ackerman Security System: <https://www.ackermansecurity.com/blog/home-security-tips/most-dangerous-cities-az> (Letöltés ideje: 2022. augusztus 31.)

⁴³ ESTES, CHRISTINA: *Is Hitchhiking Illegal In Arizona?* 2019. szeptember 27. KJZZ National Public Radio: <https://kjzz.org/content/1163716/qaz-hitchhiking-illegal-arizona> (Letöltés ideje: 2022. augusztus 31.)

elleni erőszakos bűncselekményekre súlyos testi sértésre, rablásra, szélsőséges esetben emberölésre is sor kerül. A városnak „két arca” van, a sokak által ismert csillogás, valamint a „leszakadt” városrészek nyomora, illetve veszélyei. A rendőri jelenlét ellenére célszerű éjszaka a belváros („Downtown”), továbbá „North Las Vegas”, „Meadows Village”, „Huntridge” és „West Las Vegas” városrészeit elkerülni. Az utóbbi négy hely jobbára az etnikai sokszínűségről, a bandákról, a drogproblémáról, rablásokról, lopásokról, etc. híresült el. Az előforduló bűncselekmények zömében vagyon elleniek (zseblopás, etc.), de előfordulnak késelések, lövöldözések is. A bűnözők célkeresztjében nem ritkán a szerencsét próbáló „gyanútlan” turisták találhatók. Las Vegas megtekintését a hatóságok is csak nappal – a veszélyes területeket elkerülve – javasolják.⁴⁴

1. 3. A déli államok kriminálgeográfiai és -statisztikai sajátosságai

Mielőtt rátérnénk a kriminálgeográfiai és -statisztikai adatokra szükséges tisztáznunk az ún. „*déli államok*” fogalmát. Az Egyesült Államok Népszámlálási Hivatal (U.S. Census Bureau) szerint az ún. „*déli államok*” („*South*”) alatt tizenhat tagállamot kell érteni. A Népszámlálási Iroda a tizenhat tagállamot, további három kisebb területre („*division*”) osztja fel. Ezek szerint az ún. „*South Atlantic Division*” államai: Delaware, Dél-Karolina, Florida, Észak-Karolina, Georgia, Maryland, Nyugat-Virginia és Virginia. (Megjegyezzük, hogy ehhez a divízióhoz tartozik a főváros, Washington D.C. is.) Az ún. „*East South Central Divison*” államai: Alabama, Kentucky, Mississippi és Tennessee. A harmadik kisebb terület az ún. „*West South Central Division*”, amelynek államai: Arkansas, Louisiana, Oklahoma és Texas.⁴⁵

A Szövetségi Nyomozó Iroda adatai szerint a déli államok bűnügyi fertőzöttsége a magasabb értékeket mutat, akárcsak a nyugati régió több állama. Ez utóbbi kategóriában már szoltunk – a „*Hegyvidék*” („*Mountain*”) divízióhoz tartozó – Új-Mexikóról, Arizonáról és Nevadáról. A déli államok közül a rosszabb értékeket mutató tagállamokat vizsgáljuk meg. Ezek: Tennessee, Arkansas, Louisiana, Dél-Karolina és Alabama.

Az „*önkéntes államként*” („*Volunteer State*”)⁴⁶ ismert Tennessee az egyik legrosszabb kriminalitási mutatókkal rendelkező tagállam az Egyesült Államokon belül. A tagállam területe: 109 152 km², a népesség száma – 2019-ben – 6 829 174 fő volt. A 100 000 lakosra jutó személy elleni erőszakos bűncselekmények tekintetében – 2019-ben – a harmadik legmagasabb értéket (595,2) érte el Alaszka (867,1) és Új-Mexikó (832,2) után. Hasonlóan rossz értékeket tapasztalunk a vagyon elleni bűncselekmények vonatkozásában is. Mindkét csoportot tekintve Tennessee értékei az országos átlag felett vannak. A képet azonban ár-

⁴⁴ Vö. GHOSE, ARUNA (managing editor): *Las Vegas*. Dorling Kindersley Limited. London, 2010. 178. p.; *Is Las Vegas Dangerous? Safety, Crime, Places to Avoid!* Electronic System for Travel Authorization (ESTA): <https://usaestaonline.com/how-dangerous-is-las-vegas> (Letöltés ideje: 2022. augusztus 29.)

⁴⁵ *Census Regions and Divisions of the United States*. United States Census Bureau: https://www2.census.gov/geo/pdfs/maps-data/maps/reference/us_regdiv.pdf (Letöltés ideje: 2020. augusztus 31.)

⁴⁶ A britek ellen 1812-ben vívott háború idején rengeteg önkéntes verbuválódott Tennessee vidékéről, hogy az ellenség ellen harcoljon. Az állam „nem hivatalos neve” ennek állít emléket. *The Volunteer State. Tennessee State Nicknames*. State Symbols USA: <https://statesymbolsusa.org/symbol-official-item/tennessee/state-nickname/volunteer-state> (Letöltés ideje: 2022. szeptember 1.)

nyalunk kell. Ha csak a személy elleni erőszakos cselekményeket nézzük, akkor Tennessee területén 2019-ben 40 647 esetet regisztráltak, ebből 31 186 eset (76,7%) volt súlyos testi sértés, továbbá 6 150 (15,1%) rablásról, 2 813 (6,9%) szexuális erőszakról, valamint 498 (1,3%) emberölésről tettek említést az FBI statisztikái. Ha jobban megnézzük a területi adatokat, akkor látható, hogy a személy elleni erőszakos bűncselekmények zöme (35 287 eset, 86,6%) a „nagyvárosi statisztikai területeken” („*Metropolitan Statistical Area*”) koncentrálódott. A tagállam „vidéki” részei viszonylag békésnek mondható, mi több, a tagállam több szempontból is vonzó a cégek és magánszemélyek letelepedése számára. Előbbi esetben a kedvező munkajogi szabályok, az adózási szempontok miatt több nagyvállalat – például a Fedex, etc. – székhelye is Tennessee államban van. Visszakanyarodva a témánkhoz szükséges megjegyeznünk, hogy Tennessee államban tíz „nagyvárosi statisztikai terület” van, ezek közül messze Memphis, továbbá az állam fővárosának is otthont adó Nashville, valamint Chattanooga mutatja a legrosszabb értékeket a kriminalitás szempontjából. A három nagyvárost tekintve – a 650 410 lakosú – Memphis értékei a legrosszabbak, országos viszonylatban is általában „dobogós helyezést” ér el, az Egyesült Államok „legveszélyesebb” nagyvárosainak sorában. A tagállamban 2019-ben regisztrált személy elleni erőszakos bűncselekmények közel harmada (30,4%, 12 367 eset) Memphis városában történt. A város vonzerejét a turisták körében – egyebek mellett – Elvis Aaron Presley-nek (1935-1977), a Rock’n’Roll királyának köszönheti. A híres amerikai énekes, színész bár a szomszédos Mississippi államban, Tupelo településen született, de híres birtoka Memphis-ben, Gracelandban volt. A neves énekes ott is halt meg, ezért Memphis városa, főképp a rajongók körében „zarándokhelyé” vált. Mindez azt jelenti, hogy a városba érkező turisták mindegyikét a vagyon elleni bűncselekményeknek – főképp a zsebtolvajlásnak, autófeltörésnek és -lopásnak – vannak kitéve. Nem ritka a rablás, a súlyos testi sértés, de még az emberölés sem. Az utóbbi években a hatóságok nagy erőfeszítéseket tettek, hogy a belváros biztonságos legyen, de bizonyos városrészekbe egyáltalán nem javasolják a belépést. Különösen veszélyes az éjszakai „városnézés”.⁴⁷ Az igazi veszélyt azonban a „lepukkant” külvárosok jelentik, ahol rengeteg az elhagyott, rossz állagú épület. A személy elleni erőszakos bűncselekmények zöme általában nem érinti közvetlenül a turistákat. Mivel azok nem merészkednek a veszélyes városrészekbe. Az erőszakos cselekmények Memphisben főként a bandaháborúkhöz és a kábítószer-kereskedelemhez kötődnek, mivel több, mint 100 banda (!) van jelen a városában. Emellett a mélyszegénység, a munkanélküliség, a gazdasági értelemben vett kilátástalan helyzet sok – nem ritkán etnikailag vegyes – közösséget a társadalom periferiájára sodort. Szabályos gettók létesültek a város különböző pontjain. A legveszélyesebb városrészek a belváros bizonyos részein, továbbá Észak- és Dél Memphisben találhatók. Utóbbi területek kapcsán az előbbire Shelby Forest-Frayser, utóbbira Parkway Village-Oakhaven hozható példaként. A rossz hírű városrészekben nem ritka a csoportos bűnelkövetés.⁴⁸ A hatóság rendszeresen felhívják a figyelmet az említett városrészek elkerülésére.

⁴⁷ Vö. *How safe is Memphis for Travel?* Travel Safe – Abroad: <https://www.travelsafe-abroad.com/united-states/memphis/> (Letöltés ideje: 2022. szeptember 1.)

⁴⁸ *Most Dangerous Neighborhoods In Memphis, TN.* AreaVibes: <https://www.areavibes.com/memphis-tn/most-dangerous-neighborhoods/> (Letöltés ideje: 2022. szeptember 1.); *Memphis Dangerous City: Neighborhoods to Avoid and Best Area to Stay.* Sac a’ voyages: <https://sacavoyage.fr/en/memphis-dangerous-city-neighborhoods-to-avoid-and-best-area-to-stay/> (Letöltés ideje: 2022. szeptember 1.)

A Szövetségi Nyomozó Iroda 2019. évi vonatkozó statisztikáit vizsgálva, Tennessee után – nem sokkal lemaradva – az ugyancsak déli államnak tekinthető Arkansas következik. Az állam területe 137 730 km², a népesség száma – 2019-ben – 3 017 804 fő volt.⁴⁹ A 100 000 lakosra jutó személy elleni erőszakos bűncselekmények száma 584,6 volt 2019-ben. Arkansas-ban ekkor 17 643 személy elleni erőszakos bűncselekményt követtek el, ebből 13 513 (76,6%) volt súlyos testi sértés, 2 331 (13,2%) szexuális erőszak, 1 557 (8,8%) rablás és 242 (1,4%) eset szándékos vagy gondatlanságból elkövetett emberölés. Az erőszakos cselekmények jelentős részét, 69,8%-át (12 317 eset) az ún. „*nagyvárosi statisztikai területeken*” követték el. A tagállam területén nyolc nagyvárosi statisztikai terület található, ezek közül a legrosszabb mutatókkal a tagállami fővárosnak is otthont adó Little Rock-North Little Rock-Conway nagyvárosi terület (MSA) emelendő ki. Az előbbi térségből a tagállami fővárost, Little Rock városát érdemes megemlíteni, amely település Anchorage, Albuquerque, Memphis, etc. mellett ugyancsak rendszerint a tíz legveszélyesebb város között szerepel. A tagállamban elkövetett személy elleni erőszakos bűncselekmények közel ötödét (17,1%, 3 009 eset) Little Rockban regisztrálták 2019-ben.⁵⁰

A természeti szépségekben bővelkedő tagállam – ezért is hívják „*Natural State*”-nek⁵¹ („*Természet állam*”) – jobbára rurális területnek tekinthető. A tagállam fővárosának, Little Rock népességszáma – 2019-ben – 198 382 fő volt, ezzel az értékkel messze Arkansas legnépesebb települése volt. A fővárosban a szegénység jelentős problémát okoz. Az ehhez kapcsolódó gazdasági problémák – például a munkanélküliség, a háztartások alacsonyabb jövedelme⁵² – is a bűnözés forrása lehet. Emiatt Little Rockban nem ritkák a vagyon elleni bűncselekmények, amelyek elfordul, hogy személy elleni erőszakos bűncselekménybe csapnak át. Különösen a súlyos testi sértés okoz jelentős problémát. Arkansas, mind a személy elleni erőszakos, mind a vagyon elleni bűncselekmények adatait tekintve az országos átlag felett végez. Little Rock az ország legveszélyesebb városai között szokott szerepelni. A Little Rockban előforduló bűncselekmények közül sokat a város Beyer Springs és Baseline városrészében követik el. Ezek a területek kifejezetten a betöréses lopásokról és a súlyos testi sértésekről híresültek el. Ugyancsak fertőzött területeknek minősülnek – a teljesség igénye nélkül – a South End, az Oak Forest, a

⁴⁹ Vö. *Crime in the United States by State, 2019. Crime in the United States, 2019.* FBI. UCR: <https://ucr.fbi.gov/crime-in-the-u.s/2019/crime-in-the-u.s.-2019/topic-pages/tables/table-5> (Letöltés ideje: 2022. szeptember 1.); *Size of US States by Area.* One World – Nations Online: <https://www.nationsonline.org/oneworld/US-states-by-area.htm> (Letöltés ideje: 2022. szeptember 1.)

⁵⁰ Vö. *Crime in the United States by State, 2019. Crime in the United States, 2019.* FBI. UCR: <https://ucr.fbi.gov/crime-in-the-u.s/2019/crime-in-the-u.s.-2019/topic-pages/tables/table-5> (Letöltés ideje: 2022. szeptember 1.); *Crime in the United States by Metropolitan Statistical Area, 2019. Crime in the United States, 2019.* FBI. UCR: <https://ucr.fbi.gov/crime-in-the-u.s/2019/crime-in-the-u.s.-2019/topic-pages/tables/table-6> (Letöltés ideje: 2022. szeptember 1.)

⁵¹ *The Natural State. Arkansas State Nickname.* State Symbols USA: <https://statesymbolsusa.org/symbol-official-item/arkansas/state-nickname/natural-state> (Letöltés ideje: 2022. szeptember 1.)

⁵² Arkansasban a háztartások mediánjövedelme igencsak elmarad a tagállamok többségtől. Egy 2016-os adatsor szerint évi 45 ezer dollár alatt volt. Hasonló problémák vannak a szomszédos Mississippi, de a távolabbi Nyugat-Virginia államban is. A leggazdagabb tagállamokban (Kalifornia, New England államai, Utah, etc.) ez az érték hatvan-ezer dollár/év felett mozgott. *Median Household Income Rises 5.6 Percent in Arkansas.* 2017. október 9. Arkansas Business: <https://www.arkansasbusiness.com/article/119063/median-household-income-rises-56-percent-in-arkansas> (Letöltés ideje: 2022. szeptember 1.)

Stephens városrészek, továbbá a Mara Lynn Road, a Boyle Park és West 25th Street környéke. Mivel több területen jelentős problémát okoz a szegénység, ezért főképp a vagyon elleni bűncselekmények (lopás, gépjárművek feltörése, gépjárműlopás) száma jelentős. Ennek ellenére a rablások, a súlyos testi sértések sem ritkák, de a gyilkosság lehetőségével is számolni kell, West 25th Street környékén.⁵³ Amíg Memphisben 1:13-hoz, addig Little Rockban már 1:11-hez az esélye, hogy valaki bűncselekmény áldozatává váljon.⁵⁴

Az előbbieken többször felmerült a szegénység, mint a bűnözés egyik oka. Az Egyesült Államok Népszámlálási Hivatal is foglalkozik a szegénység mérésével, elsősorban az ún. „szegénységi ráta” („*poverty rate*”) vizsgálatán keresztül. A 2020. évi adatok szerint a szegénységi ráta az Egyesült Államokban 11,4%-os volt, ami azt jelenti, hogy 37,2 millió ember élt a szegénységi küszöb alatt.⁵⁵ Mindezt azért közöltük, mert a szegénységi küszöb alatt élők rendszerint nagyobb számban élnek a kedvezőtlenebb kriminalitási adatokkal rendelkező tagállamokban. Így például a már említett Új-Mexikóban (18,2%), Arkansásban (16,2%), de az átlag feletti értéket mutat Mississippi (19,6%), Louisiana (19%), Kentucky (16,3%), Nyugat-Virginia (16%), Alabama (15,5%), Oklahoma (15,2%), etc. tagállamok is. Kedvezőbb értékeket általában a gazdagabb államokban tapasztalhatunk, jobbra New England területén (7,3%-10,9%), viszonylag jó értékeket mutat Utah (8,9%), Minnesota (9%), Colorado (9,3%), Washington (9,8%), Nebraska (9,9%), de még Virginia (9,9%) is.⁵⁶

Alaszka, Új-Mexikó, Tennessee és Arkansas államok után az elmúlt évek adatai alapján elsősorban – a franciák által XIV. Lajos francia király (1643-1715) tiszteletére elnevezett⁵⁷ – Louisiana államot kell kiemelnünk. A „*Kreol*” („*Creole State*”), illetve „*Pelikan államnak*” („*Pelican State*”) is hívott térség 135 658 km² kiterjedésű, népességszáma, 2019-ben, 4 648 794 fő volt.⁵⁸

⁵³ Vö. LEVAR, ALAN: *Little Rock's most violent neighborhoods*. 2017. november 27. Law Offices of Alan LeVar Injury Lawyers: <https://www.levaryl.com/blog/little-rocks-violent-neighborhoods/> (Letöltés ideje: 2022. szeptember 1.); *Most Dangerous Neighborhoods In Little Rock, AR*. AreaVibes: <https://www.areavibes.com/little-rock-ar/most-dangerous-neighborhoods/> (Letöltés ideje: 2022. szeptember 1.)

⁵⁴ *Memphis, TN Crime*. AreaVibes: <https://www.areavibes.com/memphis-tn/crime/> (Letöltés ideje: 2022. szeptember 1.); *The most dangerous places in Little Rock*. About Little Rock: <http://aboutlittlerock.com/the-most-dangerous-places-in-little-rock/> (Letöltés ideje: 2022. szeptember 1.)

⁵⁵ SHRIDER, EMILY A. – KOLLAR, MELISSA – CHEN, FRANCES – SEMEGA, JESSICA: *Income and Poverty in the United States: 2020*. Current Population Reports. 2021. U.S. Census Bureau. 1. p. United States Census Bureau: <https://www.census.gov/content/dam/Census/library/publications/2021/demo/p60-273.pdf> (Letöltés ideje: 2022. szeptember 1.)

⁵⁶ *Poverty in the United States in 2019*. 2021. április 13. Congressional Research Service. 2021. 10. p. Project on Government Secrecy: <https://sgp.fas.org/crs/misc/R46759.pdf> (Letöltés ideje: 2022. szeptember 1.)

⁵⁷ A térségben megjelent franciák – René-Robert Cavelier de La Salle (1643-1687) francia felfedezővel az élen – 1682-ben nevezték el a területet a „Napkirály” iránti tiszteletből. A történelmi Louisiana azonban jóval nagyobb volt, mint az Egyesült Államok mai tagállama. A történelmi – a Mississippi és Missouri folyók mentén elterülő – Louisiana egészen a mai kanadai határig húzódott, beleértve a mai tagállamtól távoli Montana tagállam területének zömét is. „(...) *Louisiana állam csak csekély részét alkotja annak, ami azelőtt Louisiana volt, mert annak területe 3 512 000 km²-t foglalt magában. [...] 1803-ban Napoleon [I. Napóleon] a francia birtokokat 15 millió dollárért eladta az Egyesült Államoknak, amelyek 1804. territoriummá, 1812. pedig állammá tették.*” (Megjegyzés: 1812. április 30-án csak a mai Louisiana nyert tagállami státuszt, a hatalmas területből „szerveződött” tagállamok később, különböző időpontokban nyertek tagállami elismerést.) BOKOR JÓZSEF – GERŐ LAJOS (szerk.): *A Pallas Nagy Lexikona. Az összes ismeretek enciklopédiája tizenhat kötetben. XI. kötet (Közép-Magyar)*. Pallas Irodalmi és Nyomdai Részvénytársaság. Budapest, 1895. 670. p.

⁵⁸ Vö. *Crime in the United States by State, 2019*. *Crime in the United States, 2019*. FBI. UCR: <https://ucr.fbi.gov/crime-in-the-u.s/2019/crime-in-the-u.s.-2019/topic-pages/tables/table-5> (Letöltés ideje: 2022. szeptember

A kriminálstatisztikai, illetve -geográfiai adatoknál maradva, már említettük, hogy Louisiana állam adatai is – hosszabb ideje – a rosszabb értékeket mutató tagállamok között szerepel. A Szövetségi Nyomozó Iroda adatai szerint 2019-ben 25 537 személy elleni erőszakos bűncselekményt követtek el az állam területén, ebből 18 695 eset (73,2%) volt súlyos testi sértés, 4 025 eset (15,8%) rablás, 2 273 szexuális erőszak (8,9%) és 544 eset (2,1%) – szándékos vagy gondatlanságból elkövetett – emberölés. Tovább „boncolgatva” vonatkozó statisztikai adatokat, látható, hogy a személy elleni erőszakos bűncselekmények zömét (22 165 eset [86,8%]) az ún. „nagyvárosi statisztikai területeken” követtek el. Az említett területből kilenc található a tagállam területén, ezek közül a legrosszabb adatokkal rendelkező New Orleans-t és a tagállami fővárost, Baton Rouge-t – és környéküket – érdemes kiemelni. Emellett megjegyzendő, hogy a vonatkozó statisztikák a két várost az Egyesült Államok legveszélyesebb városai között szokták nyilvántartani.⁵⁹ A további, jelentősebb louisianai városok, így például Alexandria, Lafayette, Monroe, Shreveport, etc. is kedvezőten értékeket mutatnak.⁶⁰

A tagállam legjelentősebb – és egyben az Egyesült Államok egyik legismertebb – történelmi városa, New Orleans. A települést – „*Nouvelle Orléans*” alakban – a Louisiana megalapítását támogató II. Fülöp orléans-i herceg (1674-1723), a gyermek XV. Lajos gyámja tiszteletére nevezték el a területet gyarmatosító franciák.⁶¹ A 2019-ben 394 498 főt számláló nagyvárosról már csak azért is érdemes szólni, mert számos utazó választja úti célként, főképp a látnivalóiról híres francia negyedét. A kriminálstatisztikai adatok szerint a városban 4 516 személy elleni erőszakos bűncselekményt követtek el, vagyis a tagállami elkövetések közel ötöde – 17,7%-a – New Orleans-ban történt. Mivel az utazók leginkább a látnivalóiról híres városrészeket keresik fel, ezért kevésbé vannak kitéve veszély bűncselekményeknek, jobbra a vagyon elleni bűncselekményekkel – például a zsebtolvajlással, etc. – kell szembesülniük. Ennek ellenére a látnivalókkal – például művészeti galériákkal – rendelkező „Central City” veszélyeket tartogathat. A terület az 1960-as években a polgárjogi mozgalom központjává vált, de az 1980-as években fellendült drogkereskedelem miatt hamarosan leromlott állapotba került. Ráadásul néhány veszélyes bűnözőbanda otthona is lett. A hatóságok jelentős erőfeszítéseket tesznek, hogy a látnivalóiról is híres városrészben a bűnözést, így a személy elleni erőszakos cselekményeket visszaszorítsák. New Orleans szívéből, a francia negyedről északra elhelyezkedő – az 1700-as évek elején francia kereskedők által alapított – „Saint Roch” (Szent Rókus) városrész a metropolisz egyik legveszélyesebb része. Az etnikai sokszínűségéről híres,

7.); *Size of US States by Area*. One World – Nations Online: <https://www.nationsonline.org/oneworld/US-states-by-area.htm> (Letöltés ideje: 2022. szeptember 7.)

⁵⁹ *Crime In America: Study Reveals The 10 Most Unsafe Cities (It's Not Where You Think)*. 2022. február 23. Forbes Magazine: <https://www.forbes.com/sites/laurabegleybloom/2022/02/23/crime-in-america-study-reveals-the-10-most-dangerous-cities-its-not-where-you-think/> (Letöltés ideje: 2022. szeptember 7.)

⁶⁰ *Crime in the United States by Metropolitan Statistical Area, 2019. Crime in the United States, 2019*. FBI UCR: <https://ucr.fbi.gov/crime-in-the-u.s/2019/crime-in-the-u.s.-2019/topic-pages/tables/table-6> (Letöltés ideje: 2022. szeptember 7.)

⁶¹ BÖLCSKEI ANDREA: *Az Amerikai Egyesült Államok tagállamainak hivatalos és informális elnevezéseiről, a tagállamnevek magyar fordításáról*. In: Farkas Tamás (szerk.): *Névtani Értesítő*. 31. évfolyam. A Magyar Nyelvtudományi Társaság és az ELTE Eötvös Loránd Tudományegyetem Magyar Nyelvtudományi és Finnugor Intézetének lektorált folyóirata. Budapest, 2009. 122. p.

teljesen elszegényedett negyedben az erőszakos bűncselekmények száma messze meghaladja az országos átlagot. Vannak olyan utcák, ahová nappal sem szerencsés besétálni. Az ugyancsak az északi részen elhelyezkedő, az előbbi városrészsel határos, „7th Ward” – amely a jazz muzikusairól is híres – szintén riasztó statisztikákat mutat. Akárcsak a személy elleni erőszakos, úgy a vagyon elleni bűncselekmények száma is meghaladja az országos átlagot. A két, előbbieken említett városrészről tudni érdemes, hogy a 2005-ös Katrina hurrikán hatalmas pusztítást végzett, ami sokakat még inkább nyomorba taszított.

Az északi elhelyezkedésű „Florida” városrész az apró lopások és zsebtolvajlások, ugyanakkor a súlyosabb bűncselekmények, például a gyilkosság és a nemi erőszak helyszínéül is ismert. A hatóságok szerint messze célszerű elkerülni. A város északi részén fekvő „Saint Claude” ugyancsak az előbbiekhöz hasonló statisztikákkal „büszkélkedhet”.⁶² A tagállami főváros, Baton Rouge szintén rossz értékeket mutat – 2019-ben 2 066 eset, [8,1%] – , habár a belváros felkeresése „közepes” kockázatot jelent. Több olyan városrész is van, amelyet – a szegénység, a munkanélküliség, etc. miatt – a rossz kriminálstatisztika fémjelez.

A „Palmetto állam” („*The Palmetto State*”),⁶³ azaz Dél-Karolina szintén rosszabb kriminálstatisztikai adatokkal rendelkezik. A déli államok közé tartozó tagállam területe 82 931 km², népességszáma – 2019-ben – 5 148 714 fő volt.⁶⁴ A 2019-es esztendőben 26 323 személy elleni erőszakos bűncselekményt követtek el az államban, ebből 20 105 eset (76,4%) volt súlyos testi sértés, 3 294 eset (12,5%) rablás, 2 460 eset (9,3%) szexuális erőszak, valamint 464 eset (1,8%) szándékos vagy gondatlanságból elkövetett emberölés. A területi megoszlás tekintetében elmondható, hogy a személy elleni erőszakos bűncselekmények „zöme” (21 415 eset, [81,4%]) ugyancsak az ún. „nagyvárosi statisztikai területekre” esik.⁶⁵ A teljesség igényével jegyezzük meg, hogy Dél-Karolina állam területén hét „nagyvárosi statisztikai terület” található.

Dél-Karolina a kriminalitási ráták tekintetében, mind a személy elleni erőszakos, mind a vagyon elleni bűncselekmények tekintetében az országos átlag feletti értékekkel

⁶² *The 5 Most Dangerous Places In New Orleans To Know About*. 2022. április 28. Jourmeying the Globe: <https://www.jtgtravel.com/north-america/usa/dangerous-places-in-new-orleans/> (Letöltés ideje: 2022. szeptember 7.)

⁶³ Dél-Karolina állam nem hivatalos nevét egyik szimbólumáról, az USA délkeleti részén honos, 24 méterre is megnövő ún. „közönséges szabalpálmáról” (Sabal palmetto) kapta. Az állam lakóinak életében nagy szerepet játszott a növény, amelynek állománya napjainkra igencsak megcsappant. Törzséből erődöket, hajókat illetve – a belőle készített cölöpök révén – folyóparti kikötőket építettek, leveléből sűrűlőkefét, kalapot (sombbrero), rügyéből ételt készítettek. Az amerikai polgárháború idején, az inség idején „szükségtáplálék” volt. A növény ábrázolása a tagállam zászlajában és címerében is helyett kapott. Vö. *Sabal Palmetto*. DMKert.hu: http://www.dmkert.hu/enciklopedia/palmak/karolinai_szabalpalma (Letöltés ideje: 2022. szeptember 8.); BOKOR JÓZSEF – GERŐ LAJOS (szerk.): *A Pallas Nagy Lexikona. Az összes ismeretek enciklopédiája tizenhat kötetben. XIV. kötet (Pillera-Simor)*. Pallas Irodalmi és Nyomdai Részvénytársaság. Budapest, 1897. 769. p.

⁶⁴ Vö. *Crime in the United States by State, 2019. Crime in the United States. 2019*. FBI. UCR: <https://ucr.fbi.gov/crime-in-the-u.s/2019/crime-in-the-u.s.-2019/topic-pages/tables/table-5> (Letöltés ideje: 2022. szeptember 8.); *Size of US States by Area*. One World – Nations Online: <https://www.nationsonline.org/oneworld/US-states-by-area.htm> (Letöltés ideje: 2022. szeptember 8.)

⁶⁵ *Crime in the United States by State, 2019. Crime in the United States. 2019*. FBI. UCR: <https://ucr.fbi.gov/crime-in-the-u.s/2019/crime-in-the-u.s.-2019/topic-pages/tables/table-5> (Letöltés ideje: 2022. szeptember 8.)

rendelkezik. Különösen az elkövetett vagyon elleni bűncselekmények – főképp a lopások – tekintetében tapasztalhatunk nagyobb kiemelkedést.⁶⁶

Habár egy 2022-es közvélemény-kutatás szerint a Dél-Karolinában megkérdezettek többsége nem tart az erőszakos bűncselekményektől, illetve azok jelentős emelkedésétől, ennek ellenére 32%-uk tart magánál valamilyen eszközt, hogy „semlegesítse” esetleges támadóját. A kriminálstatisztikai adatok szerint még a biztonságosabbnak tartott városokban is romlott a közbiztonság. A helyi, megkérdezett lakosokat a lőfegyverrel történő erőszak (48%), valamint az esetleges rendőri erőszak (40%) aggasztja leginkább.⁶⁷ Dél-Karolina jelentősebb városait tekintve, leginkább North Charleston, a tagállami főváros, Columbia, továbbá Charleston, Greenwood, Greenville, Sumter, Florence, West Columbia, Summerville és Mount Pleasant településeken a legrosszabbak a vonatkozó statisztikai mutatók.⁶⁸

A „*Heart of Dixie*” („*A Dél szíve*”),⁶⁹ azaz Alabama – az ugyancsak déli állam – területe 135 767 km², népességszáma – 2019-ben – 4 903 185 fő volt.⁷⁰ A 2019-es esztendőben 25 046 személy elleni erőszakos bűncselekményt követtek el az államban, ebből 18 679 eset (74,6%) volt súlyos testi sértés, 3 941 eset (15,7%) rablás, 2 068 eset (8,3%) szexuális erőszak, valamint 358 eset (1,4%) szándékos vagy gondatlanságból elkövetett emberölés. A területi megoszlás tekintetében elmondható, hogy a személy elleni erőszakos bűncselekmények többsége (19 951 eset, [79,7%]) ugyancsak az ún. „*nagyvárosi statisztikai területekre*” esik.⁷¹ Megjegyezzük, hogy Alabama állam területén tizenkettő „*nagyvárosi statisztikai terület*” található.

A legrosszabb mutatókkal rendelkező városok közül kiemelendő Alabama legnagyobb városa, Birmingham. A „*Magic City*”-nek is tartott település azonban „kétarcú”, bizonyos részei biztonságosak. A város az Egyesült Államok egy bankközpontja, emellett kulturális életéről is ismert. Alabama területén több olyan – kevésbé ismert – város (Fairfield, Anniston, Lanett, Tarrant) is megemlíthető, ahol rosszak a kriminálstatisztikai

⁶⁶ CARLSEN, JOHN: *South Carolina's 20 Safest Cities of 2022*. 2022. március 8. SafeWise: <https://www.safe-wise.com/blog/safest-cities-south-carolina/> (Letöltés ideje: 2022. szeptember 8.)

⁶⁷ CARLSEN, JOHN: *South Carolina's 20 Safest Cities of 2022*. 2022. március 8. SafeWise: <https://www.safe-wise.com/blog/safest-cities-south-carolina/> (Letöltés ideje: 2022. szeptember 8.)

⁶⁸ JARVIS, ROBIN: *According To FBI Statistics, These Are The 10 Most Dangerous Cities In South Carolina*. Only in Your State: <https://www.onlyinyourstate.com/south-carolina/fbi-violent-crime-stats-sc/> (Letöltés ideje: 2022. szeptember 8.)

⁶⁹ A „*Heart of Dixie*” alapvetően egy földrajzi meghatározás. A „*Dixie*” azokat az államokat jelentette, amelyek Pennsylvania állam határától délre helyezkedtek el, ennek a területnek a „szíve”, Alabama. Az elnevezés még a gyarmati korbá nyúlik vissza, amikor négy állam (Delaware, Maryland, Pennsylvania és Virginia [Nyugat-Virginia]) határvitája miatt rendezni kellett a határvonalat. A tagállamok közötti határvonalat végül Charles Mason (1728-1786) és Jeremiah Dixon (1733-1779), két angol földmérő és csillagász állapította meg 1763 és 1767 között. Ez a vonal lett a híres „*Mason-Dixie line*” („*Mason-Dixie vonal*”). A vonal főképp a későbbiekben, a 19. század első felében nyert jelentős szerepet. Vö. BÖLCSKEI 2009, 130. p.; *Mason and Dixon's Line*. In: Gilman, Daniel Coit et al. (szerk.): *The New International Encyclopædia*. Volume XIII, Manna-Croup – Morganitic Marriage. Dodd, Mead and Company. New York (New York, USA), 1905. 144. p.

⁷⁰ Vö. *Crime in the United States by State, 2019. Crime in the United States, 2019*. FBI UCR: <https://ucr.fbi.gov/crime-in-the-u.s/2019/crime-in-the-u.s.-2019/topic-pages/tables/table-5> (Letöltés ideje: 2022. szeptember 8.); *Size of US States by Area*. One World – Nations Online: <https://www.nationsonline.org/oneworld/US-states-by-area.htm> (Letöltés ideje: 2022. szeptember 8.)

⁷¹ *Crime in the United States by State, 2019. Crime in the United States, 2019*. FBI UCR: <https://ucr.fbi.gov/crime-in-the-u.s/2019/crime-in-the-u.s.-2019/topic-pages/tables/table-5> (Letöltés ideje: 2022. szeptember 8.)

adatok. Alabama fővárosa, Montgomery ugyancsak „ellenmondásos”. A kriminálstatisztikai értékek ugyancsak hagynak kívánnivalót maguk után, de leginkább a város megosztottsága érdekes. A város északnyugati részén 1:7-hez, a délkeleti részen viszont csak 1:27-hez az esélye, hogy valaki bűncselekmény áldozatává váljon.⁷²

A „tíz listánkról” hiányzik még Missouri állam, amely az utóbbi években ugyancsak a legrosszabb mutatókkal rendelkezik az ötven tagállam között. Sietünk hozzátenni, hogy Missouri „hovatarozása” vitás, egyes források a déli államokhoz sorolják, más források, így az Egyesült Államok Népszámlálási Hivatala sem jegyzi a déli államok között. Ettől függetlenül a történelmi múltját tekintve erősen kötődik a „Délhez”. Az Egyesült Államok leghosszabb folyójáról, a Missouriról elnevezett tagállam területe 180 540 km², népességszáma – 2019-ben – 6 137 428 fő volt.⁷³

A Szövetségi Nyomozó Iroda (FBI) 2019. évi adatai szerint 30 380 személy elleni erőszakos bűncselekményt követtek el a tagállam területén, ebből a többség – 21 936 eset (72,2%) – volt súlyos testi sértés, további 4 959 eset (16,3%) rablás, 2 917 eset (9,6%) szexuális erőszak, végül 568 eset (1,9%) szándékos vagy gondatlanságból elkövetett emberölés. Ahogy a többi – korábban említett – tagállam esetében, Missouriban is a legtöbb személy ellen elkövetett bűncselekményt (25 679 eset, [84,5%]) az ún. „nagyvárosi statisztikai területeken” követték el.⁷⁴ Az említett területből nyolc található a tagállam területén.

Érdemes kiemelni, hogy a tagállam második legnagyobb városa – az 1764. február 14-én, francia szőrmekereskedők által alapított és IX. (Szent) Lajos francia királyról (1226–1270) elnevezett – a – 2019-ben – háromszázezer főt számláló Saint Louis az Egyesült Államok legrosszabb kriminálstatisztikai mutatóival rendelkező nagyvárosa. Rendszerint az első ötben végez, olyan városok társaságában, mint például Detroit (Michigan), Memphis (Tennessee) vagy Baltimore (Maryland). Mivel a települést franciák alapították, ezért nem ritka, hogy francia turisták keresik fel. A francia kormány 2022. évi javaslata nem ajánlja polgárainak, hogy a belváros és a repülőtér között elhelyezkedő – északi – városrészekbe látogassanak. Maga a nagyváros 79 kerületből áll, amelyek közül legalább tizenötöt érdemes messziről elkerülni.⁷⁵ Saint Louis bizonyos városrészei azért is különösen veszélyesek mert a városban főképp az emberölés tekintetében rosszak a mutatók. A bűnözés kiváltó okai komplexek. Egyfelől – amely probléma országos szintű – jelentős a lakosságnál lévő lőfegyverek száma. Másfelől az etnikai, illetve kulturális sokszínűség is ellentéteket szülhet. A legjelentősebb probléma talán hatalmas a „társadalmi szakadék”, a szegénység tekintetében jelentkezik. Az alacsony bérek, a munkanélküliség is a bűnözést segíti elő. A helyzetet fokozza, hogy a mélyszegénységben élők

⁷² *The Safest and Most Dangerous Places in Montgomery, AL. Crime Maps and Statistics.* CrimeGrade.org: <https://crimegrade.org/safest-places-in-montgomery-al/> (Letöltés ideje: 2022. szeptember 8.)

⁷³ Vö. *Crime in the United States by State, 2019. Crime in the United States. 2019.* FBI. UCR: <https://ucr.fbi.gov/crime-in-the-u.s/2019/crime-in-the-u.s.-2019/topic-pages/tables/table-5> (Letöltés ideje: 2022. szeptember 8.); *Size of US States by Area.* One World – Nations Online: <https://www.nationsonline.org/oneworld/US-states-by-area.htm> (Letöltés ideje: 2022. szeptember 8.)

⁷⁴ *Crime in the United States by State, 2019. Crime in the United States. 2019.* FBI. UCR: <https://ucr.fbi.gov/crime-in-the-u.s/2019/crime-in-the-u.s.-2019/topic-pages/tables/table-5> (Letöltés ideje: 2022. szeptember 8.)

⁷⁵ *Dangerous Saint-Louis – Neighborhoods to avoid in Saint Louis.* Sac a' voyages: <https://sacavoyage.fr/en/saint-louis-dangerous-neighborhoods-to-avoid-in-saint-louis/> (Letöltés ideje: 2022. szeptember 8.)

jórészt nem rendelkeznek – megfelelő – egészségbiztosítással, ebből kifolyólag az egészségügyi ellátások tekintetében is problémák mutatkoznak, amelyek főképp a mentális betegségekkel rendelkezők körében okoz gondot. Problémát jelent a kábítószeres fogyasztása és kereskedelme is. Bizonyos városrészekben virágzik a prostitúció is. Emellett az aluliskolázottság is sokat ront a helyzeten. Nem elegendőek továbbá a bűnüldözésre fordítandó tagállami források, ráadásul nem ritka, a bizalmatlanság a rendőrséggel szemben. A kedvezőtlen kriminálstatisztikai adatok ellenére szükséges kiemelni, hogy Saint Louis belvárosában jelentősebb problémák nem tapasztalhatók, ennek ellenére célszerű vigyázni. Emellett – ahogy más amerikai nagyvárosok esetében is – a rossz hírű, jobbára turisztalátványosságokkal nem rendelkező városrészeket mindenképp el kell kerülni.⁷⁶

Megemlítendő, hogy Saint Louis mellett Missouri legnépesebb városa, a 2019-ben félmillió Kansas City sem büszkélkedhet a legjobb kriminalitási mutatókkal. A városban ugyancsak jelentős problémát jelent a bűnözés, de ezek jobbára vagyonelleniek. St. Louis és Kansas City mellett számos kisebb városban jelent problémát a bűnözés. Ilyen például Joplin, Kennett, Rolla, St. Joseph, Union, etc.⁷⁷

1. 4. Az Egyesült Államok fővárosa: Washington D.C.

Többek számára meglepő lehet, de az ország fővárosa – amint az a korábban közölt 3. táblázatból is kiolvasható – szintén rossz kriminálstatisztikai értékkel rendelkezik. Washington D.C. területe 177 km², a népesség száma 2019-ben 705 749 fő volt. A Szövetségi Nyomozó Iroda 2019. évi adatai szerint 7 403 személy elleni erőszakos bűncselekmény történt Washington D.C. területén, ebből 4 179 eset (56,5%) volt súlyos testi sértés, 2 713 eset (36,6%) rablás, 345 eset (4,7%) szexuális erőszak, valamint 166 eset (2,2%) szándékos vagy gondatlanságból elkövetett emberölés. A teljesség igényével közöljük, hogy az erőszakos bűncselekmények mellett a vagyon elleni bűncselekmények száma és aránya is jelentős.⁷⁸ A bűnözés okai főképp a város „kettészakadásában”, a keleti városrészek elszegényedésében, a drog- és a szociális problémákban, etc. keresendők.

1. 5. Kitekintés: Az Egyesült Államok „legveszélyesebb” városa: Detroit

Az előbbieken az elmúlt években a legrosszabb kriminálstatisztikai adatokkal rendelkező tíz tagállamot tekintettük át vázlatosan. A bűnözés alakulását azonban a nagyvárosok viszonylatában is vizsgálhatjuk. Erre a legelrettetőbb példa a Michigan államban, a kanadai határ ölelésében fekvő Detroit. Az egykoron autógyártásáról híres város a legjobb példa arra, hogy a bűnözés alakulására a makró-, valamint a mikrokörnyezet is hatással lehet.

⁷⁶ Vö. *Why is the crime rate so high in Saint Louis?* Quora: <https://www.quora.com/Why-is-the-crime-rate-so-high-in-Saint-Louis> (Letöltés ideje: 2022. szeptember 8.)

⁷⁷ *10 most dangerous cities in Missouri (2022 update)*. Housegrail: <https://housegrail.com/most-dangerous-cities-in-missouri/> (Letöltés ideje: 2022. szeptember 8.)

⁷⁸ *Crime in the United States by State, 2019. Crime in the United States, 2019*. FBI. UCR: <https://ucr.fbi.gov/crime-in-the-u.s/2019/crime-in-the-u.s.-2019/topic-pages/tables/table-5> (Letöltés ideje: 2022. szeptember 8.); *Size of US States by Area*. One World – Nations Online: <https://www.nationsonline.org/oneworld/US-states-by-area.htm> (Letöltés ideje: 2022. szeptember 8.)

Közismert tény, hogy a társadalmi-gazdasági folyamatokra a bűnözés is érzékenyen reagál. Egy adott térség gazdasági helyzete meghatározhatja az ún. „bűnügyi fertőzöttséget” is.

A előbbieken már szóltunk több igencsak kedvezőtlen mutatókkal rendelkező nagyvárosról, mint például Saint Louis, Memphis, etc. A 2020-as esztendőben – a kriminálstatisztikai adatokat tekintve – az USA öt „legveszélyesebb” városa San Louis (Missouri), Baltimore (Maryland), Detroit (Michigan), továbbá a Louisana államban található New Orleans és Baton Rouge voltak.⁷⁹ A felsorolásból egyesek feltehetően hiányolják – az Illinois államhoz tartozó – Chicago városát. A különféle bűnügyi statisztikák eltérő vizsgálati szempontokon alapulhatnak. Ha a gyilkosságok számát nézzük, akkor kétséget kizáróan Chicago az Egyesült Államok „gyilkossági fővárosa”. Ha a százezer lakosra jutó gyilkosságok számát vizsgáljuk, akkor az előbbi városok megelőzik a néhai gengszter, a híres Al Capone (1899-1947) városát. Megjegyezzük, hogy a kriminalitás viszonylatában Chicago rendszerint megelőzi a nála népesebb New Yorkot (New York) és Los Angeles (Kalifornia). A bűnözés komoly problémát jelent, amelyet számos okra próbálnak visszavezetni.⁸⁰

A gazdasági hanyatlás Detroitban nemcsak a kriminalitást, hanem a város népesség-számát is befolyásolta. Az amerikai autópár (pl. Ford) központja, „(...) *Detroit az amerikai ipar és az amerikai iparvárosok hanyatlásának legmegrázóbb szimbólumává vált az elmúlt tíz évben. [...] Detroit évek óta tartó válságában is új fejezetet nyitott, hogy [2013] márciusban pénzügyi szükségállapotot hirdettek. Vagyis a városról már nem helyben, hanem Michigan állam fővárosában [a megközelítőleg százhuszezer főt számláló, ugyancsak rossz kriminálstatisztikai adatokkal rendelkező Lansingben] döntenek. Az amerikai autógyártás központja már a hatvanas években lassú hanyatlásnak indult, de a 2008-as ingatlanpiaci válság pecsételte meg a sorsát. Az autógyárak bezárása és a jelzáloghitelek bebukása miatt százezrek hagyták el az egykor 1,85 milliós, napjainkra alig hétszáz ezer [2019-ben 663 502] lakosú kísértetvárost.*”⁸¹ Megjegyezzük, hogy Detroit egyre nagyobb része tűnik el; tömegével bontják le az elhagyott – akár régi, műemlékek számító – épületeket. „*Több ezer felhőkarcoló, családi házak ezrei, templomok, iskolák, színházak és rendőrségi épületek konganak az ürességtől, a szegények lakta külvárosok is elnéptelenedtek. Becslések szerint a városban ötvenezer kóbor kutya él, melyek veszélyt jelentenek a lakosokra és azok háziállataira egyaránt. A legrosszabb állapotban lévő házakat a városvezetés időközönként elbontja.*”⁸² Elsősorban a helyi autógyártás hanyatlása, az ingatlanpiaci válság nyomában járó drámai változások a kriminálstatisztikában is lecsapódnak. A kilátástalan gazdasági helyzet, az elszegényedés, valamint a magas munkanélküliségi ráta számos, deviáns módon csapódott le. Az FBI 2019. évi adatai szerint a személy elleni erőszakos bűncselekmények, és a vagyon ellen elkövetett bűncselekmények tekintetében

⁷⁹ Vö. PHILLIPS, MORGAN: *America's top 5 deadliest cities*. Fox News. Fox News Channel: <https://www.foxnews.com/us/deadliest-u-s-cities> (Letöltés ideje: 2022. szeptember 8.)

⁸⁰ Vö. IGNÁCZ PÉTER – CSANÁDI MÁRTON: *A város, ahol hír az, hogy volt 22 óra, amikor nem lőttek le senkit*. 2018. október 4. 24.hu: <https://24.hu/kulfold/2018/10/04/chicago-gyilkossag-emberoles-lovoldozes/> (Letöltés ideje: 2022. szeptember 8.)

⁸¹ SZÉMANN TAMÁS – KIRÁLY ANDRÁS: *Így pusztul a dicső Detroit*. 2013. március 18. Index: <https://index.hu/nagykep/2013/03/18/detroit/> (Letöltés ideje: 2022. szeptember 8.)

⁸² *Detroit pusztulása az évek alatt*. Érdekes világ: <https://www.erdekesvilag.hu/detroit-pusztulasa-az-evkek-alatt/> (Letöltés ideje: 2022. szeptember 8.)

– a rátákat tekintve – Detroit az első vagy az elsők között szerepel az Egyesült Államok nagyvárosai sorában.⁸³ A helyzetet súlyosbítja a hajléktalanság, a drogkereskedelem, továbbá a garázdaság is. Utóbbi esethez kapcsolódóan nem ritka, hogy az elhagyott épületeket ismeretlen tettesek szándékosan felgyújtják. Előfordul, hogy a helyi tűzoltóság az esetek nagy számra tekintettel néha már ki sem vonul a helyszínre, az elhagyott – nem ritkán „lepukkant” – épülethez, megvárják, amíg kialszik a tűz.⁸⁴ A város etnikai arculata is megváltozott, amely még az 1960-as években indult, az ún. „white flight” jelenséggel, amelynek következtében elsőként a fehér középosztály tűnt el a városból. A „(...) 2011-es népszámlálási adatok szerint a folyamat [t.i. a népességfogyás] még nem állt meg, de lassult. A város etnikai összetétele is drasztikusan megváltozott mostanra, a lakók 83 százaléka fekete amerikai, akik nagy szegénységben élnek.”⁸⁵

Az FBI szerint 2019-ben a 100 000 lakosra jutó személy elleni erőszakos bűncselekmények száma 1 965 volt, ezzel az értékkel az első az országban Memphis és Baltimore előtt. A városban 13 040 személy elleni erőszakos bűncselekményt, zömében súlyos testi sértést (9 467 eset) követtek el, emellett a rablások száma (2 346) is jelentős. Számos városrészt (Belmont, Brush Park, etc.) még nappal sem ajánlott felkeresni.

1. 6. Összefoglalás

Az előbbiekben – a Szövetségi Nyomozó Iroda (FBI) vonatkozó, 2015 és 2019 közötti kriminálstatisztikai adatait alapul véve – áttekintettük az Egyesült Államok „legveszélyesebb” tagállamait. A „legveszélyesebb” kifejezést mindenképp idézőjelbe kell tennünk, mert a statisztikai és kriminálgeográfiai adatokból jól látható, hogy a bűnözés jobbra az ún. „nagyvárosi statisztikai területeket” – azon belül is a jelentősebb népességszámú városokat – jellemezte 2015 és 2019 között. A tanulmányban terjedelmi okokból csak a személy elleni erőszakos bűncselekmények – vagyis a hierarchia szabálynak megfelelően az emberölés, a szexuális erőszak, a rablás, valamint a súlyos testi sértés – alakulását tekintettük át, a vagyon elleni bűncselekmények alakulására csak alkalmasint és bizonyos helyeken, a teljesség igényével történt utalás. A vonatkozó kriminálstatisztikai és kriminálgeográfiai adatokból kiolvasható, hogy a bűnügyi fertőzöttség leginkább Alaszkát, a mexikói határvidék két államát – Új-Mexikót és Arizonát –, továbbá Nevadát, valamint számos „déli államot” érint. A tanulmányban a tíz leginkább „fertőzött” tagállamot, illetve azok nagyvárosait vizsgáltuk meg, elsősorban a 100 000 lakosra jutó személy elleni erőszakos bűncselekmények száma vonatkozásában. Az előbbiekben említett térségek számos tekintetben – elszegényedés, a háztartások mediánjövedelmének alacsonyabb értékei, drogprobléma, etc. – hasonló sajátosságokkal rendelkeznek, azonban vannak egyéni jellemzők is, amelyek elősegítik a bűnözés alakulását, ilyenek például Alaszkában az őshonos népcsoport kedvezőtlen helyzete, avagy a mexikói határvidék „sajátosságai”

⁸³ 2019 Crime in the United States. FBI UCR: <https://ucr.fbi.gov/crime-in-the-u.s/2019/crime-in-the-u.s.-2019/topic-pages/tables/table-6> (Letöltés ideje: 2022. szeptember 8.)

⁸⁴ SZÉMANN TAMÁS – KIRÁLY ANDRÁS: *Így pusztul a dicső Detroit*. 2013. március 18. Index: <https://index.hu/nagykep/2013/03/18/detroit/> (Letöltés ideje: 2022. szeptember 8.)

⁸⁵ SZÉMANN TAMÁS – KIRÁLY ANDRÁS: *Így pusztul a dicső Detroit*. 2013. március 18. Index: <https://index.hu/nagykep/2013/03/18/detroit/> (Letöltés ideje: 2022. szeptember 8.)

(Új-Mexikó, Arizona). Példaként hozható, hogy a turisztikai vonzerővel rendelkező városokban – például Memphis, New Orleans, Las Vegas, etc. is jelentős méreteket ölhet a bűnözés. A bűncselekmény alakulását azonban más területi aspektusok szerint is lehet vizsgálni. „Górcső” alá vehetőek külön-külön az Egyesült Államok nagyvárosai is. Erre csak egy példát, a leginkább riasztó értékekkel rendelkező Detroitot hoztuk példaként, ahol főképp a makrokörnyezet változásai nemcsak gazdasági válságot, hanem demográfiai problémát is előidéztek, az elrettentő kriminálstatisztikai adatokat már nem is említve.

RICHÁRD GYÉMÁNT

THE “MOST DANGEROUS” U.S. STATES IN THE LIGHT OF CRIME GEOGRAPHY AND CRIME STATISTICS DATA, WITH A SPECIAL FOCUS ON VIOLENT CRIMES

(Summary)

In the former – based on the relevant criminal statistics data of the Federal Bureau of Investigation (FBI) between 2015 and 2019 – we reviewed the „most dangerous” member states of the United States. The term „most dangerous” must be put in quotation marks, because it is clear from the statistical and criminal geography data that crime is on the right in the so-called between 2015 and 2019, it characterized „Metropolitan Statistical Areas” (MSA) – including cities with significant population numbers. In the study, for reasons of scope, we only reviewed the development of violent crimes against the person – that is, in accordance with the hierarchy rule, homicide, robbery, rape and aggravated assault. In the study, we reviewed the ten most dangerous US member states. These are – in 2019 – Alaska, New Mexico, Tennessee, Arkansas, Louisiana, South Carolina, Alabama, Missouri and Nevada. We also mentioned the most dangerous city, Detroit. We also reported Washington D.C. (District of Columbia) latest data as well.

Melléklet

3/a. sz. táblázat

Az USA tagállamok és a 100 000 lakosra jutó személy elleni erőszakos cselekmények száma (2015–2016)

	2015		2016		
	Állam	Érték	Állam	Érték	
1.	Alaska	730,2	Alaska	804,2	
2.	Nevada	695,9	New Mexico	702,5	
3.	New Mexico	656,1	Nevada	678,1	
4.	Tennessee	612,1	Tennessee	632,9	
5.	Louisiana	539,7	Louisiana	566,1	
6.	Arkansas	521,3	Arkansas	550,9	
7.	South Carolina	504,5	Alabama	532,2	
8.	Delaware	499,0	Missouri	519,4	
9.	Missouri	497,4	Delaware	508,8	
10.	Alabama	472,4	South Carolina	501,8	
11.	Florida	461,9	Maryland	472,0	
12.	Maryland	457,2	Arizona	470,1	
13.	California	426,3	Michigan	459,0	
14.	Oklahoma	422,0	Oklahoma	449,8	
15.	Michigan	415,5	California	445,3	
16.	Texas	412,2	Illinois	436,3	
17.	Arizona	410,2	Texas	434,4	
18.	Massachusetts	390,9	Florida	430,3	
19.	Kansas	389,9	South Dakota	418,4	
20.	Indiana	387,5	Indiana	404,7	
21.	Illinois	383,8	Georgia	397,6	
22.	South Dakota	383,1	Kansas	380,4	
23.	New York	379,7	Massachusetts	376,9	
24.	Georgia	378,3	New York	376,2	
25.	Montana	349,6	North Carolina	372,2	
26.	North Carolina	347,0	Montana	368,3	
27.	West Virginia	337,9	West Virginia	358,1	
28.	Colorado	321,0	Colorado	342,6	
29.	Pennsylvania	315,1	Pennsylvania	316,4	
30.	Wisconsin	305,8	Hawaii	309,2	
31.	Hawaii	293,4	Wisconsin	305,9	
32.	Ohio	291,9	Washington	302,2	
33.	Iowa	286,1	Ohio	300,3	
34.	Washington	284,4	Nebraska	291,0	
35.	Mississippi	275,8	Iowa	290,6	
36.	Nebraska	274,9	Mississippi	280,5	
37.	Oregon	259,8	Oregon	264,6	
38.	New Jersey	255,4	North Dakota	251,1	
39.	Minnesota	242,6	New Jersey	245,0	
40.	Rhode Island	242,5	Wyoming	244,2	
41.	North Dakota	239,4	Utah	242,8	
42.	Utah	236,0	Minnesota	242,6	
43.	Wyoming	222,1	Rhode Island	238,9	
44.	Kentucky	218,7	Kentucky	232,3	
45.	Connecticut	218,5	Idaho	230,3	
46.	Idaho	215,6	Connecticut	227,1	
47.	New Hampshire	199,3	Virginia	217,6	
48.	Virginia	195,6	New Hampshire	197,6	
49.	Maine	130,1	Vermont	158,3	
50.	Vermont	118,0	Maine	123,8	
Az Egyesült Államok fővárosa: Washington D.C.					
District of Columbia		1 269,1	District of Columbia		1 205,9
Az Egyesült Államok fennhatósága alatt álló terület					
Puerto Rico		219,6	Puerto Rico		224,0

3/b. sz. táblázat

Az USA tagállamok és a 100 000 lakosra jutó személy elleni erőszakos cselekmények száma (2017–2019)

	2017		2018		2019	
	Állam	Érték	Állam	Érték	Állam	Érték
1.	Alaska	829,0	Alaska	885,0	Alaska	867,1
2.	New Mexico	783,5	New Mexico	856,6	New Mexico	832,2
3.	Tennessee	651,5	Tennessee	623,7	Tennessee	595,2
4.	Louisiana	557,0	Arkansas	543,6	Arkansas	584,6
5.	Nevada	555,9	Nevada	541,1	Louisiana	549,3
6.	Arkansas	554,9	Louisiana	537,5	South Carolina	511,3
7.	Missouri	530,3	Alabama	519,6	Alabama	510,8
8.	Alabama	524,2	Missouri	502,1	Missouri	495,0
9.	Arizona	508,0	South Carolina	488,3	Nevada	493,8
10.	South Carolina	506,2	Arizona	474,9	Arizona	455,3
11.	Maryland	500,2	Maryland	468,7	Maryland	454,1
12.	Oklahoma	456,2	Oklahoma	466,1	California	441,2
13.	Delaware	453,4	Michigan	449,4	Michigan	437,4
14.	Michigan	450,0	California	447,4	Oklahoma	431,8
15.	California	449,3	Kansas	439,0	Delaware	422,6
16.	Texas	438,9	Delaware	423,6	Texas	418,9
17.	Illinois	438,8	Texas	410,9	Kansas	410,8
18.	South Dakota	433,6	South Dakota	404,7	Illinois	406,9
19.	Kansas	413,0	Illinois	404,1	Montana	404,9
20.	Florida	408,0	Colorado	397,2	South Dakota	399,0
21.	Indiana	399,0	Florida	384,9	Colorado	381,0
22.	Montana	377,1	Indiana	382,3	Florida	378,4
23.	Colorado	368,1	North Carolina	377,6	North Carolina	371,8
24.	North Carolina	363,7	Montana	374,1	Indiana	370,8
25.	Massachusetts	358,0	New York	350,5	New York	358,6
26.	Georgia	357,2	Massachusetts	338,1	Georgia	340,7
27.	New York	356,7	Georgia	326,6	Massachusetts	327,6
28.	West Virginia	350,7	Washington	311,5	West Virginia	316,6
29.	Wisconsin	319,9	Pennsylvania	306,0	Pennsylvania	306,4
30.	Pennsylvania	313,3	Wisconsin	295,4	Nebraska	300,9
31.	Nebraska	305,9	West Virginia	289,9	Washington	293,9
32.	Washington	304,5	Oregon	285,5	Ohio	293,2
33.	Ohio	297,5	Nebraska		Wisconsin	293,2
34.	Iowa	293,4	North Dakota	280,6	Hawaii	285,5
35.	Mississippi	285,7	Ohio	279,9	North Dakota	284,6
36.	Oregon	281,8	Iowa	250,1	Oregon	284,4
37.	North Dakota	281,3	Hawaii	248,6	Mississippi	277,9
38.	Hawaii	250,6	Mississippi	234,4	Iowa	266,6
39.	Utah	238,9	Utah	233,1	Minnesota	236,4
40.	Minnesota	238,3	Idaho	227,1	Utah	235,6
41.	Wyoming	237,5	Minnesota	220,4	Idaho	223,8
42.	Rhode Island	232,2	Rhode Island	219,1	Rhode Island	221,1
43.	New Jersey	228,8	Wyoming	212,2	Wyoming	217,4
44.	Connecticut	228,0	Kentucky	211,9	Kentucky	217,1
45.	Idaho	226,4	New Jersey	208,1	Virginia	208,0
46.	Kentucky	225,8	Connecticut	207,4	New Jersey	206,9
47.	Virginia	208,2	Virginia	200,0	Vermont	202,2
48.	New Hampshire	198,7	New Hampshire	173,2	Connecticut	193,6
49.	Vermont	165,8	Vermont	172,0	New Hampshire	152,5
50.	Maine	121,0	Maine	112,1	Maine	115,2
Az Egyesült Államok fővárosa: Washington D.C.						
	District of Columbia	1 005	District of Columbia	995,9	District of Columbia	1 049
Az Egyesült Államok fennhatósága alatt álló terület						
	Puerto Rico	232,6	Puerto Rico	200,8	Puerto Rico	202,9

Forrás: *Crime in the United States by Volume and Rate per 100,000 Inhabitants. Crime in the United States. 2019.* FBI. UCR: <https://ucr.fbi.gov/crime-in-the-u.s> (Letöltés ideje: 2022. augusztus 29.)